

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnyelvétetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

October 1jétől dec. végeig terj. évnegyedi folyamára kettős testvérleapunknak előfizetheti Országgyűlésünknek f. eszt. november elején megnyitandása miatt is Budapesten borítékalanul 2 ft. 40 krral, borítékosan 3 ft. 10 krral, postai küldésnél pedig: 3 ft. 40 krral pengőben minden kir. postán vagy szerkesztő hivatalunknál Pesten uri utca 453d. sz. a. Trattner-Károlyi ház első udvara első emeletén.

Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések előléptetések, országgyűlési követválasztások. István kir. helytartó ő fenségének körülja. A közös teherviselésnek zsükséges előzvénye. Budapesti naplo. Törvényhatóságok: Fejér, Tolna, Liptó, Árva és Püspökmegye, nemes Hajdukerület és Kővárvidék köz- és illetőleg választógyűléseik; Budaváros polgársági közlése. Erdélyi országgyűlés.)

Külföld (Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Olaszország, Oroszország, Törökország.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ő cs. ap. kir. felsége f. évi sept. 18kán kelt elhatározásánál fogva titkos státustanácsában megüresült státustanács-tiszti állomásra **M a r k o v i c s** Lászlót magy. kir. udv. kancellarialiat tisztb. udv. fogalmazót méltóztatott kegy. érdemesíteni.

L a s s ú István, a magyar kir. udv. Kamránál altárnok, ugyanott irattárnokká lón kinevezve.

A nmlt. magyar kir. udv. kamra a' teme ik. kamrai igazgatóságánál megüresült negyedik számú állomásra **S i m o n o v i c s** Athanázit ugyanazon kamr. igazgatóság díjnokát; a' Faacson megüresült igazg. kamrai erdőőri állomásra pedig **B a r t l** József eddigi jagdvaldi erdőszemlést alkalmazta.

Temesvár sz. kir. város részéről országgyűlési követekké **P r e y e r** János Polgármester és **P o p o v i c s** Márk főbíró választattak meg.

I S T V Á N K I R. H E L Y T A R T Ó - F Ö H G. K Ö R U T J A.

Temesvárra sept. 15kén vártuk István főhget. E' nap oly nevezes oly fényesrű volt, millyet a' bánóság eddig soha nem élvezett. Az öröm's lelkesedésnek magas fajtától dobogott föl minden kebel, ohajtván mielőbb a' pillanatot, mellyben a' nagy vendég e t, dicsően boldogult nádorunknak a' nemzet osztatlan bizodalomban méltó örökösét személyesen meglátandjuk. Mindent elköveténk díszes fogadtatására: a' megye határánál Szabó Antal alispán szónoklata mellett fényes küldöttség által üdvözöltetett, az utban eső falvak ünnepies ruhában szabad ég alatt állottak kinn a' végből, hogy ismerje meg ő fensége a' megye különféle népiségeit; a' város határánál másod alispán báró **A m b r ó z y** György vezérsege alatt álló 80 főnyi nemesi banderium—világoskék dolmányban ezüstre és fehér pantalonba öltözködve József-huszár-ezred zenekarával, az ellenzék (szám szerint 25ten) vezér nélkül még díszesebb öltözetben, és a' városi küldöttség a' polgári lovas és magyar gyalog őrsereggel együtt fogadták el a' fenséges személyt, taraczkok durrogása's a' töménytelen nép milliárd éljenzései között. Ugyanitten két sort állottak a' helybeli czéhek lobogóik alatt's e' sor között megindult a' díszmenet gyárkúlváros felé, s ezen keresztül a' nép ezreivel fuladásig megtelt csinos belvárosba húzódott, melly most egy gyönyörű tündérkertté varázsolattott. Minden ablakból szönyegek, kendők és vegyes színű lobogók függöttek alá, a' káptalan-téren kétezer parasztpuskás (schützen) falvaik szerint külön zenekarokkal, a' városi és ujaradi polgári őrsereg valóban felállítva. És a' magas vendég látására örömköltés lón, mellynek roppant zaja a' csillagos egekig hatott's ő fensége folyton mosolylyal viszonzá a' szívből eredt rivalgó hangokat, miglen magas elismeréssel (d. u. 1 órákor) a' esanádi püspöki lakba szállott. A' tisztelgő küldöttségek (Temes, Torontál, Krassómegeyék, Temesvárváros'sat.) nyomban tevők hódolatukat. Megyénk főispáni helytartója meleg szavakkal tolmácsolá ő fenségének kebleink érzelmét, kijelentvén a' bizodalmat és reményt, melly mindennütt nyilatkozik széles e' hazában, hogy e' hon ő fensége által boldogulni's dicsőülni fog. — „Uraim—felelt a' főhg — szívesen köszönöm önöknek hó ragaszkodásukat; legyenek meggyőződve, hogy én, mind azt megteszem, mit hazámra nézve hasznosnak's jónak látok.“ — Ezután a' nyájas leereszkedés kedves hangján társalgott's mi megnyugtató honpolgári érzettel távoztunk el ő fensége elől. A' tisztelkedések befejeztetvén, **L o n o v i c s** József esanádi püspök ő excl. által 200 személyre adott lakomában vón részt a' magas vendég, később a' fényzőnben uszó várost járta be's főispáni helytartónk tánczvizalmát tisztelte meg magas jelenlétével. Másnap korán 6 órákor a' megyei banderium kíséretében hagyott el bennünket a' nemzet kedveltje.

FIUME, sept. 26kán. Elvégre ránk is viradt azon dicső nap, mellyen hazánk reménysillagát, fens. **I s t v á n** főhget, 's kir. helytartót keblünkbe fogadni szerencsések valánk. — Sept. 23án ugyanis Fiumétől 3 mföldnyi távolságra eső szomszédZágrábmegye határára Jelenyére ő fensége alkonyatkor megérkezvén, az Osegovich zengi püspök vezérlete alatt elibe indult fiumei's buccarii patricziusok és kam. kerületi hatóságok tisztviselősegből alakult fényes küldöttség által üdvözöltetett először e' tengermosta partvidék nevében. A' fenséges utazó a' vezérszónok üdvözlő szövegét egy e' célra rögtönzött csinos kioszkban vala kegyes elfogadni, mellyre szíveket elragadó nyájassággal válaszolván, újlat a' Luiza-uton, mellyen az őszsesereglett hegyi lakosság szünni nem akaró örömrivalgással tanusítá, hogy ő fensége jövetelének örömhíre még a' legmagasb bérczek közé is elhatott,—a' grobniki téren átvonulva, hol 1243ik évben a' tatár és magyar sereg közti véres, de diadalmas ütközet után amazok a' honból kiűzettek — az ugynevezett magyar kapuig (porta ungarica) haladt, hol Fiumétől mintegy 1/2 órányira egy goth-alkatu diadalivnél, melly,—mint szinte az egész Luiza-ut is, az építészet ezen remeke—ki volt már világítva, a' buccarii városi tanács és számos patricziusból álló küldöttség nyilvánítá hódolatát. —

Innét ő fensége tovább indult a' Fiumara folyambánál a' fiumei városi tanács, az egyházi rend, fiumei patricziusok küldöttei üdvözleteit elfogadandó. Ez alkaiommal a' fiumei kapitányság derék első bírja a' lakosság érzelmeit tolmácsoló örömdalt nyujta át. Ekkor a' díszmenet a' diadalíven áthaladva a' legfényesebben kivilágított's fuladásig néppel tömött Fiumara uton a' **C o r s o n** át meg nem szünnő eviva, taps és sajtáságos öröm-nyilvánítások közt a' kormányzó palota, mint ő fensége számára kijelölt lakha jutott. E' helyen a' magyar tengerparti kir. kormányzó a' többi kir. hivatal személyzetével, ugyszinte a' cs. kir. tisztikar's egyházi rend vala összegyűlvén. A' fens. utazót itt magyar tengerparti kormányzó ő mélt. fogadá rövid, de tartalomdús m a g y a r beszéddel, magas vendégét terembe kalauzolta. — Néhány percznyi visszavonulás után ő fensége a' kormányzóki téren összegyűlt nép forró o-hajtását sejdítvén, az erkélyen megjelent's attól oly örömkifakadással fogadtatott, hogy nem tagadhatá meg magas kísérelővel együtt a' néppel lepett tere lépni, azon nép közé, melly most már harmadszor szerencsés őt környezheti. A' felállított tisztelgő katonaság zeneszóvali elindultával ő fensége visszavonult terembe. — Tíz óra körül ő fensége a' kivilágított város megtekintésére indult, minden lépten harsány, evivával fogadtatva. A' főpíacozon és színház-téren, mint a' kivilágítás legfényesebb pontján, a' katonai és polgári zenekar működött; ő fensége a' színház-téren kiszállván kocsjából az itt felállított énekkar dalait meghallgatni vala kegyes. A' kivilágítást illetőleg még megjegyzendőnek vélem, mikint az sok fényt's dísz nyert a' minden ablakból lefüggő nemzeti, és az illető külhatalmasságok consulatitól képviselt nemzet kitűzött lobogói által.

Következő napon u. m. september 24én reggel 9 órától délig ő cs. k. fensége kegyes volt elfogadni a' cs. k. tisztikart, egyházi rendet, a' magyar tengerparti kir. kormányzó és egyéb kir. hivatalok személyzetét, a' trieszti cs. kir. szabad. Lloyd-társaság igazgatóságát, melly hódolata tanusítását. Triesztből ájtjőve „Ausztria“ nevű legújabb épült gőzösön; továbbá a' fiumei és buccarii városi tanácsot és különféle küldöttségeket, elvégre szomszéd Zágrábmegyéből **P é c h y** Imre főispán ő mélt. vezérlete alatt itten levő küldöttséget's egyéb egyedekeket, kik magas fogadtatásra különös engedelmet nyertek. Mindaz, ki a' szerencsében részesült ő fenségének bemutatni, örömsugárzó areczal hagyá el a' magas vendég termet, magasztalva ő fenségének szíveket örökre lebilincselő leereszkedő nyájasságát, fesztelen szilárd férfiaságát's nagylelkű válaszait. Három órákor ő fensége magas kísérelővel és egyéb vendégekkel ebédhez ült; 5 órákor pedig a' kormányzó palota irányában horgonyzó főnebb érintett „Ausztria“

nevű gőzöshez közeledék. A' gőzös lépcsőzetén a' Lloyd-társaság erélyes igazgatósága hódoló üdvözléssel fogadá ő fenségét, ki a' meghitt's más eleve összegyűlt számos vendég öröm-kifakadási közt földözetre lépett. A' 320 löerejű hatalmas gépezet megindult's a' hajó az itt horgonyzó kisebbnemű hadihajók 21 ágyulövés's ezek árböczáin felállított tengerészek „hurrah“ kiáltásai által kísértetve a' révből gyorsanki és Buccari felé haladt. Utközben ő fensége a' hajó hidjáról vevé szemügyre a' tengert korlátozó magyar partot, 's távolból fölmerülő vidékét, különös figyelemre méltatva Porto Ré-t's Adria hullámiból merészen fölmerülő kőszirtre épített hajdani frangepáni-várat jelenleg Sketljevó betegek számára elrendezett királyi kórházat. Itt a' természet által már kikötővé alkotott buccarii öbölbe fordult a' hajó's azonnal fölmerült a' szemelött félkör-alakban épült Buccari város, melly teljes fényvel vala kivilágítva. Ágyudurrogás, élénk eviva's egy ott horgonyzó amerikai hajó népségének hurrája közt a' hajó egy hidnál megállapodott. Ő fensége kilépvén, 24 csinos és horvát-szinű zászlókat lobogtató porleány közt elhaladva, a' buccarii kanonok vezérlete alatt megjelent városi tanács's patriczius tanácsosok küldöttsége fogadá. A' vezérszónok olasz üdvözlő beszédére ő fensége hasonlóan pontos és könnyű-kiejtésű olasz nyelven röviden válaszolt; röviden, de mindenképp olyformán, hogy Buccari lakossága, melly itt összegyűlt vala, sohasem feledi ezen napot. Egy fátyalkörben ő fensége a' kivilágított városon keresztül a' kerületi kapitánysági épület elibe haladt, hova is belépni kegyeskedett. Kiléptekor a' fenérintett csinos horvát leányok „eolo“ nevű nemzeti tánczcal lepék meg. Hajóra azután visszatérvén ő fensége's a' buccarii lakosság forró's tiszta kebelből fakadt áldásitól kísértetve, elindult. Egész Fiumeig őrtüzek lobogtak a' tengerparton's a' láthatárt környező hegyek csúcsain; de a' valódi meglepő látvány csak most bontakozék ki a' távolból. Fiume tűzárkint merült fel, fényét a' tenger nagy's véghetlen tükrében ezresítve. Az egész Riva ki vala világítva, a' halásztéri kőgát, a' majdan épülő kikötő egyik része tűzvonal gyanánt merült fel a' tenger árjából; ennek legvégső pontján egy négyzetű alapzatra állított oszlop emelkedék, mellynek csúcsán Merkur, a' kereskedés jelképe, díszlett. Ezen egész, mondhatni remek alkotvány bengáli tűz által nyert fényben az ő-világ regés tüneményit juttatá eszünkbe. E' ponttól horgonyokra függesztett, hasonlóan kivilágított's nemzeti lobogókkal díszített talpak által vala kijelölve azon vonal, mellyen a' tervezett kikötő fog elvonulni. Mindezen fényt a' hajó megérkezéttel égbé törekvő, jól sikerült tűzröppentyük egészítik ki, nem említve itt a' sok ezernyi néptömeget, melly ő fenségét—most már hosszú időre köréből távol volt vendégét — megújult örömfelkiáltással üdvözlé. Ő fensége partra szállott's az ez estvén a' városi színházban tartandó tánczvizalom kezdeteig terembe vonult. —

Midőn ő fensége a' később minden fényvel pazaron díszített tánczterembe lépett, a' bál, néhány kőrtánczó hiánya miatt, keringővel nyitattott meg; ezt azonban azonnal a' körmagyar követé, melly a' nyolcz-nyolcz párból alakult körben a' legnagyobb pontosság és eredetiséggel tánczoltatott el. Ő fensége kísérelővel együtt elhagyván páholyát, le a' terembe lépett, hol nyolcz fehér-öltözetű leánya elibe jöve, 's azok egyike olasz nyelven üdvözölvén, selyemre nyomtatott örömdalt egy virágköteggel együtt adott által, mit ő fensége nyájas szavakkal fogadván, kegyes mosolylyal vón át, hasonlóan a' többi kis szüzekről átnyujtott csinos virágesomót is. Ezután a' sokaság közé vegyült, fesztelenül társalgott hölgyeinkkel's éjjel ntáni 1 1/2 órákor hagyta el a' termet. — Sept. 25dikén 8 óra körül ő fensége a' fiumei küldöttség kíséretében a' halásztéri kőgátra ment, megtekintvén a' derék cs. kir. mérnöki őrnagy **K ö r b e r** ur saját találványa's terve szerint, őnmaga fölügyelete alatt készített Santurin agyaggali vízepitvényt, melly fölött ő fensége teljes megelégtülését nyilvánítá; megtekinté továbbá az elibe terjesztett kikötőtervet, kikérvén a' jelenlevők ő fensége magas közbenjárását ennek mielőbbi létesítése végett. Most

ó fensége a Dorothea-ut mentben fekvő hajógyárban Gopcevic Spiridion a magyar tengerparti hajóépítés jóbírnévének megállapítása s gyarapítása körül magának tetemes érdemet szerzett trieszti nagykereskedő által épen ez alkalomra épített s megelőző kegyes engedelem után „István főherceg“ névvel díszített 530 tonnás háromárboctu hajó vízrebocsátási ünnepélyben vett részt. Az Ádria hullámaival magát eljegyzendő vitorlakészen felszerelt hatalmas hajó *) , ó fensége megérkezése után rögtön helyére kimozdult, és borzasztó robaj és hurrah-kiáltások közt az alatta levő szánon iszonyu sebességgel rohant elemébe, nyalkán szökve azonnal odább hatyukint a csendes tenger színe fölé. Ez ünnepély befejeztével ó fensége az amerikai kiköteli lisztmalmot ugyszinte a Smith és Meynierféle nevezetes papírgyárt tekinté meg, honnan a városba térve a „Maritimo Mercantile“ nevű casinót, ugy szinte több rendbeli intézeteket szerencsésíté magas látogatásával. — Két órákor ebédhez ült, a feszelen lakoma után 3 1/2 órákor s tegnapi buccariú kirándulásán jelen volt társaság kíséretében „Ausztria“ gőzösön a szabad tenger felé tón kirándulást, honnan esti 8 órákor visszatérvén — a kormányzó palota irányában horgonyt vetett „István főherceg“ hajó teljes fényű kivilágításban vala szemlélhető. Kézzel ó fensége kiszállta után a flumei kereskedői testület P. J. flumei első bir. váltó s kereskedelmi törvényszék elnöke vezérlete alatt fáklás zenével tisztelgett ó fensége laka előtt, ki az erkélyen a népsokaságnak mindinkább növekedő öröm s fiui hó tisztelget nyilványításával üdvözöltetve megjelent. Ezen fáklás zene kizárólagos sajátága az volt: hogy az országot magyar czímeren kívül Horvát-Dalmatország s a többi 52 megye selyemre festett czímerei kivilágítva hordattak körül egyszerű fáklá helyett. Zene után ó fensége ekkor a főkörmányzó által a lépesózetten lekalauzoltatva kocsi szállítását az őt öszszegyűlt kir. hivatalnokok s Flume számos tisztelbesi harsány éljenzése s buzgófohászai által kísértetve elindult, — utitársain kívül a zágrábmegyei küldöttség és a flumei főkörmányzó kíséretében Zágrábba utazandó.

(B. P. H.)

A' közös teherviselésnek szükséges előzvénye.

Egy vagy két éve, a Jelenkor valamelyik számában Fáy András ur, a hazánk boldogítására teendőket s különösen a közös teherviselést is fejtegetvén, böles tapintattal megérte a tagosítás mindenüvé kényszerítőleg leendő behozatát; de csak igen röviden. Igaz ugyan, hogy a törvény által elhatározott tagos osztálynak, vagy is a birtok egyedül magányos használata biztosításának mind erkölcsiségre mind gazdálkodásra nézve üdvös hatása oly szembetűnő s annyira meg volt már sajtó utján is vitatva, hogy azt csak azok nem látják be, kiknél mind az erkölcsiség mind az értelem hiányzik, és nem is ohajtott dolog. De egy tekintetből nem találom még kellő figyelemre méltottnak a tagosztály szükségének megvitatását, t. i. a közös teherviselés vagyis a nemesi rend adóztatása tekintetéből. Már láthatni a hírlapokban a közéleti hongyülésre némely megyék utasítását, és pedig némely helyen a közös teherviselésre nézve is a korszallemnek megfelelőleg; de tisztelt Fáy ur kényszerítésének hozzátétele nélkül.

Talán sokak előtt igen fölösleg és szükségtelennek is látszhatik ez, kik nem foghatják meg: miért kíván valaki az álladalomtól segedelmet oly dologra nézve, melyre a törvény mindenkinek teljes hatalmat és látszólag könnyű létesítési módot ad. Ámde ezeknek nincs szerencsésük, vagy inkább szerencsétlenségük, mód nélkül elszaporodott s ennélfogva többnyire mind értékileg mind erkölcsileg elaljasodott, nagy részint rosra képes s ahoznyakasan ragaszkodó közbirtokossági tömeget ismerni, vagy épen ilyenekkel, — a sors által csupán felvilágosult értelemmel s becsületes jellemmel, de nem hasonlag hó értékkel is megáldatva, — együtt és közöltük lakni. Szükséges tehát az olyatén urakat, kik az illy állapotot nem ismerik, annak valóságáról felvilágosítani, hogy az illy helyeken, — melyek pedig hazánkban számosak — egyes ember akaratával, a közönség segedelme nélkül, a tagosítás nem létesíthetik, e nélkül pedig a közös teherviselés szörnyű igazságtalan lenne. —

Ugyanis, ha a tagos osztály előbb mindenütt meg nem történik, akkor akármiféle adónak kivétele a megyékben kétféleképpen történhetik meg, u. m. vagy önkényes bevallás, vagy darabról darabra való fölmérés szerint fölveendő birtokok kulcsa szerint. Az első módnak, mely eddig többnyire a segedelmi ajánlatoknál divatozott, az szokott lenni következtetése, hogy egy elszaporodott közbirtokosságban meg lehetett köszönni, ha birtokok egy tizedrészét bevallották akkor a nemesi urak, midőn a szomszéd földesurnak vagy osztályos vagy urbéri mérésekből a megye előtt tudvalevő birtoka a legutolsó négyszegű ölig

*) Egyébként árboz nélkül bocsátatnak a hajók vízre.

megrovatott. Ezen mód alkalmazását tehát — mely a szemtelen hazugságoknak tárt kaput nyit, s az erkölcsiséget gúnyolja s a tehetősbek sérelmével történik; főképp állandó rendes adónál — lehetetlen, hogy a törvényhozás megengedhesse. Azt kell tehát a törvényhozásnak rendelni, mint József császár alatt készülöben volt; hogy minden helység határa s minden ember birtoka ugy, a mint szanaszét fekszik, méressék fel s ez szolgáljon kulcsul: de bezzeg ekkor ugyan megfordul ám a koczi közbirtokok uraimékre nézve, a pusztákat vagy már tagosított javakat birók irányában! s azok a jó rendnek csupa értetlenségéből és rozszindulattól ellenszegülve keservesen fizetik butaságuk árát; bizonyos levén az, hogy a közös használatu birtok, aránylag negyed résznyi jövedelmet alig ad, a tőkéletes magányos birtokhoz képest; s ha valamit, a megyei gyűléseken az adó-kérdést ledorongoló kortések mentségére felhozhatni, ezen körülmény őket csakugyan igazolni látszik, noha ők nem ezen, hanem más mellékes okokból követik is el az ellenszegülést.

Ugyanis, tekintsük meg csak, mikép használhatja egy illy nagyszámú közbirtokosságban valaki maga vagyonát? S különösen hogy micsoda itt az előjáróság? Az előjáróság ezekben többnyire magát egy olly meghatalmazásu vagy hivatásu testületnek tartja, mely korosabb, szájasabb, csalárdabb, dolog kerülőbb, de e mellett a helységben több atyafi számláló tulajdonságánál fogva magát megerősítvén, s bárkit választson a község melléjük bírónak, azt is tüstint elrontván; a legszemtelenebbül s meggátolhatatlan szabadsággal üzi a körmei közé csipett közös haszonvételek bitorlását, úgy hogy mind az, a mi azokból bejő, s jól kezelve mindnyájok közhasznát, sőt közt oldogulását kitünőleg emelhetné, vagy korosmán az előjárók torján foly be, vagy csupán azok zsebébe esuszik. De még ez mind hagyján volna, csak legalább magány-birtoka lehetne az embernek ezen bitorlók mellett jó rendtartásban vagy bátorságban! Ámde, megtétnak a tilosak, de csak úgy, hogy ha azokat egy a czimborához nem tartozó személy szegi meg, az illyen megbüntettetik; ha pedig egy pártolt vagy épen előjáró találja megszegni, ekkor visszahuzatuk az egész tilalomtól, s mintsem az megbüntettettek, inkább minden felszabadul. Továbbá, kiszabatik a fázásból a közbirtokosoknak fejkenként vagy házanként járó mennyiség, de ennek megbecsülése s kiosztása természetesen az előjárók dolga s így elképzelhetni, mily kurtúra jut minden más ember mellettök. S így megy ez aztán más tárgyakra, a regalékra s at. hol többnyire az ismérletes monda szerint megy a számadás: die tali csapra ütöttet, die tali elkelit, vagy ha birák vagy eskütt uraimék utaznak, s így számolnak: jöttünk mentünk: 100 forint; ettünk, ittunk 100 frt. s így, az igazságkiszolgáltatásra nézve is. Gunyára az ujjabb s a községekre is kiterjedő rövid utat szabó szóbeli s rendőrségi törvényeknek, meg sem hallgattatik ezek által valamely panasztevő a legesekélyebb esetben is, míg csak az ugynevezett törvény-pénzt, — mely tüstint a korosmába vándorol, — az asztalra nem teszi, ekkor pedig még is csak annak van igazsága, kinek az előjárók közt legtöbb rokona és így prókátora van; mert hogy részrehajló ember biró nem lehetne, az ezek előtt még ismérletlen törvény. De még több! ha a csosz vagy más által valakinek marhája akárminek kárából behajtatik, nem szabad ám azt a kárvaltothoz hajtani, hanem az előjárókhöz, ezek pénzért kiadják, természetesen tekintettel a személyekre s a kárvaltoth sokszor az egész dolog felől mitsem tud. Sőt még az sem szokatlan dolog, hogy az előjáró uraknak, kik koránsem szoktak ám a tehetősbek, sőt inkább gyakran épen ellenkezőleg a közből s huzavonából való élőkődésre legrászorultabbak lenni, — ezen előjáróknak mondom, a határbeli csekély rétek minőségéhez képest, semmi rétkül sincsen, akkor a csoszoknak az adatok utasításul, hogy a rétekre nem tartoznak vigyázni, csak a vetésekre s ezek ezt híven teljesítik is. S ki nem látja már által, minemü birtok legyen az illyen, hol egyik a másikat s az erősebbek a közöst szemtelenül s ellenálthatatlanul ragadozhatják, hol mindenik csak azt természet, a mit a többi is akar; hol még a képék a földken, a boglyák a réteken vannak, midőn a legesekélyebb birtoknak éhes marháikkal (melyeket többnyire csak nyárra szereznek, tölre pedig eladnak) a másét mohón elfogják; hol csekély földjéhez férhetés végett egyik a más földjét károsan gázolja, gyakran már kikelt vetését a dőlőjén való forgással kíméletlenül fölterkálja, más birtoka közt szüntelen szabadon barangolhatván azt a mint lehet, lopogatja s at?

Azonban mindezekre azt mondhatja valaki: hát miért vannak a megyei tisztviselők, miért van az öszszesítési per? A kinek fáj, nyuljon orvosláshoz. Ezt teszi is néha, de fájdalom! többnyire siker nélkül. A megyei tisztviselők, tudva van, annyi dologgal terheltetvük, hogy legjobb akarattuk s erélyök mellett is, ott kivált hol számos illy helységök van, köteleességöknek nem felelhetnek meg; mert ezekben nekik

mindenütt s mindenkor jelen lenni, sőt az egész helység minden igazgatását maguknak vezetni s még erkölcsenitökká is lenni szükséges volna; ez pedig lehetetlen s hozzájárulván még más tekintetből, hogy a tisztviselők is csak emberek s gyakran igen is emberek a hatalmas torku kortések irányában! ugy hogy e részben valódi orvoslást épen nem várhatni. De öszszesítési per utján sem várhatni. És hogyan állithatni ezt, kérdené valaki? Csak úgy, hogy ezen pert senki sem kezd el. Nem olly esetről van t. i. szó, hol egy távol helyen lakó gazdag földesur bir valamely közbirtokosságban; hanem hol mind egy helyben lakók, s a napi szükségiken fölül bővebb költséggel nem dicsekedők a közbirtokosok. Illy esetben tehát, minő illy közbirtokosságokban gyakori; hogy egyiknek sincs a közbirtokosok közül vagy akarata vagy sorsa miképeni javulását kiszámítani tud esze, vagy a szükséges előköltségeket meggyőzőhető módja, vagy végre a sok kaján emberrel ezen darászfészekbe nyulás által megbirkozható ereje és bátorsága. — Ki kezdje el a pert? Egyik vétekből t. i. a másokra az átlépés könnyű szokott lenni. Kiktől az ember vagyona nem bátorságos, életét sem tarthatja igen biztosítottak. S életét veszélyeztetni a többnyire, ki a zsványok közül, megúván azok társaságát, magát kihuzni kívánja.

Valóban tehát, ha valahol itt csakugyan méltó, hogy a törvényhozás, a közálladalom szenvedő fiaira nézve közbejáruljon, ezen eset egyik legsürgetősbnek, — de a közös teherviselésnek is vagy ezen vagy a jövő országgyűlésen reméllett megállapítására nézve egyik legsikeresebb előkészlületnek, igen méltán tekintethetik a mindenüvé kényszerítve behoandó tagos osztály. — — y.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Mivel kezdhetnők meg méltóbban rovatunkat, mint épen a szürettel, a mámoristenség ez ünnepével? midőn mindenki felejtő gondjait és szöllejtébe siet, — ha t. i. van — mert kinek nincsen és nem hivatalos, ajtó mögött az alant a birtoktalanság pusztáján: helye, a ki tehát csak képes, örül a szüretnek, hol megszünnek az égi nedvet, melyet a szomju gégek Budán „rácz ürmösnek“ neveznek. — Mi is megszünök gondolatainkat, hogy mint a must forva csapongion a vidámság életrevaló mezején, — minthogy, ha valakinek, az ujdondásznak erre kitünő szüksége van, különben vizenyössé levén, senki által figyelembe nem vétetik. Üdvözlégy tehát szüret, szürete kivált az aranszín boru kóbányáknak! Talán rólunk is megemlékezik a szöllokoszorus istenség, és aztán rajzolandjuk, mit a boldogító mámor sugaland, hogy egy olvasóinknak a legderültebb gondolokat beszélfessük el, melyek az élet sanyaru gondjait száműzvé, vidám tartományokba ragadják tarka képzeletét, — a leg többet boldogított. — Azért föl a pohárral! csordulug üritsük azt, fölkiáltva: Mjen a derült kedv és a ki előteremté azt számunkra — De most pillantsunk magas kedvünkől kissé alá is, az élet tarka jelenetei közé.

Az ifjuság gyűlhelye más nevet nyert; eddigi bérlője nyugalomra bocsátván lejt, Tilinger vevé át azon uri-utezai kávéházat, mely előbb Privorszky, mostanság Pillvaxnak nevezeték. Ezt azon vidékieknek jelentjük, — kik bizonytalan szállásu ifjainkat levéllel akarják meglistelni, Tilinger kávéházába utasítsák bankjegyekkel jól megterhelt aytai vagy baráti intéseiket. Hogy illy intéseknek fogantatjuk leend, arról jót áll jelen nemzedékünk pezsgő vére, mely a fukar pénztakarítás bünet illetőleg megveti, utálja, sőt nem is ismeri szerencsésjére, mert ha ismerné bizonynyal fekete vérvő válnék, pedig hazánk rózsaszínü remény korában, vidám lelkekre van szükségünk, és olly szívre, mely minden büntői idegen, — a mint a széltében kifejtett költői hajlamok erre legszbb kilátással kecsgetnek is bennünket.

A ref. egyházi gyülekezet országgyűlési hitszónokul Dobos J péczeli lelkeszt választá meg. A dicseretesen ismert Kisfaludy-társaság jövő országgyűlésre sajtó törvényeket nyújtott be. E kis, csekély pénzerejű társaság irodalmunk érdekeiben már több olly lépést tón, mely a közönség pártfogását méltán igénybe veheti. Reméljük nem marad közönségünk hálátlan e buzgalmakért!

Szinpádunk rövid idő alatt örvedetes ujdonságokkal kedveskedett. Igy Hugonak, báró és bankár címü igen érdekes dramája mint már említök, kitünő tetszéssel adatott, ugyszinte Doppler színházi fuvolyásunknak, Benyovszky címü operája olly élvben részesíté már kétszer a közönséget, hogy a fölemelt díjak ellen zogolódni megfeledekezett. Valóban sajnáljuk is azon vidéki atyánkfíat, ki olly estét nem élvezhetett, minő bennünket elragadt. Mert Hollósy Nelli éneke egyenesen az egekől látszott lehangzani. És Wolf tisztán csengő éneke, Benzának fölülmulatlan comical játéka és biztos hangja, lehetlen hogy mindenkit az önefedés kéjébe ne andalítottak légyen. — Ea, ha a repertoir nem csal, Obernyiknek „Fiatallagnyene“ címü vígjátéka jutand szinpádára, — nemsokára pedig egy új drama, „Mazepa“ lengyelből fordítva lepi meg a közönséget, melynek alkalma leend a lengyel irodalom ez ágával megismerkednie.

Petőfy, a legmagyarabb költő, a puszták pacsirtája, szép rokonszenven örvendhet a közönség részéről, mert nem rég kijött verseiből 3000 példány kelt el. A kiadó nyeresége, egy példány 4 pft levén, nem csekély, — mégis — ha jól értesülénk a költő csak 2,000 pengő forintot kapott örök-eladás fejében. Nem potom díj ez, ha meggondoljuk, hány kiadást érhetnek a legnépszerűbb költőnek e versei?

A központi vasut személyforgalma sept. 20 — 26. 5991. Valamivel esökkent az előbbiekhöz képest, mert a mulatsági kirándulások, a hús napok miatt gyérülnek.

„Pár mad, nádo fényes bu...
A' Z...
nya az id...
semel im...
kezd, — m...
getik. Ne...
nevelő int...
A' te...
zony meg...
magyar...
sára elé...
véghöz v...
Beim...
ban megje...
„Kelet Gy...
ismeretes...
könnyen f...
gyakrabba...
csak ismer...
Most...
nyában s...
tó Unio z...
kesztő Ur...
munkában...
találkozha...
csinos kiá...
120 lap...
Mint...
kezdete...
a' jolsvai...
némileg m...
nem is, leg...
tott meny...
röviden k...
százaz s...
lek e' hón...
fényes nap...
latt nem ta...
ségeen a...
idén megt...
nyit fogja...
a' tél kar...
társaság j...
zendő szel...
zendő létr...
vó szomba...
zásnak reg...
ten, vége...
öz bekös...
permetez...
a' brassói...
környező...
és vidéke...
magasb b...
kéd s Kriv...
A' lá...
őszön egy...
ványnyal...
közéire m...
pességgök...
49dikben...
jetezen elk...
Fig...
évi rajzm...
cz. közöns...
FEJ...
tá a' meg...
jelentékes...
mellett, m...
gedé: hog...
hely s így...
mind a' ké...
ség s irtó...
életünkben...
Meg...
nokai által...
nácskozás...
kijelentete...
következt...
ezen joguk...
ják megter...
füügyszi...
azonban a...
beszédnek...
pés tartal...
ujítás ere...
másod alis...
egy szíve...
meg; föüg...
pedig r...
meg. A' r...
esküjüket...
gzetetett...
gyűlésre...
követválas...
ki ó méltó

„Párizs” című kávéház, rövid halála után ismét föltámad „Nador” cím alatt. Tán e’ vonzóbb név megmentendi a fényes bukástól, minőben részesei e’ nyáron szerencséje vala... —

A’ Zrínyi kávéház, a’ szinpad nevezetességre jutott tanyája az idén tisztító reformon ment keresztül, — azonban, quo semel imbuta recens servabit odorem testa diu’ valósulni kezd, — mert már az avatott jó madarak „nevelő”-nek nevezgetik. Nem ártana a’ rendőrségnek e’ felsőbb tudományu nevelő intézetbe kissé be pillantania

A’ tengerhajózási társaság 15.650 pft. tőkével bír. Bizony még mesze van, hogy bizton kiálthassuk „tengerre magyar” — mert ez öszszeg aligha egyetlen vitorlás kiállítására elég — Azonban erényedetlen buzgalom és kitartás sokat véghez vihet. De térjünk más érdekességre is.

Beimel József nyomdájában esinos, és izletes kiállításban megjelentek: „Dalok az alföldről” ára 40 kr. pp; — és „Kelet Gyöngyei” ára 1 fr. pp. Mindkét dolgozatnak szerzője ismeretes nevű szorgalmas írónk S a m a r j a i Károly, kinek könnyen folyó, ’s mulattató műveivel az olvasóközönség már gyakrabban találkozván, ezen újabb kötetek megszerzésével csak ismeret-tárák becsét emelendik.

Most jelent meg, ’s özvegy Barráné és Stein bizományában ’s általuk minden hiteles könyvtáru-nát megszerzehető Unio zsebkönyv gr. Teley Domókos arczképével. Szerkesztő Ur h á z y. — Bolti ára 3 frt. ppben. E’ szépirodalmi munkában a’ legnevezetesebb erdélyi és magyarhoni írőkkal találkozhatván az olvasó, ezen körülmény ’s a’ munkának igen esinos kiállítása, ugy tartalmas terjedelme 26 n. 8adrét iv, 120 lap — a’ főnebbi árt magának épen nem találhatja.

Minthogy öszünk olly nyirkos hideg idővel kedvetlenül kezdete óta főkép a’ szőlős gazdákat, ezélszerűnek tartottuk a’ jolsvai lelkésznek beállott öszünk időjárását illető jóslatával némileg megvigasztalni a’ P. Z. után ha szőlőbirtokosinkat nem is, legalább gazdaközönségünk azon részét, melly ohajtott mennyiségű takarmányt nem nyerhetett az idén, A’ jóslat röviden következő: october hónap inkább nedves lesz mint száraz ’s az eddig elmaradt éjnapegyeni (aequinociumi) szelek e’ hónapban fognak dühöngeni. November számos verő fényes nappal örvendeztetend meg, ’s több év óta e’ hónap alatt nem tapasztalt melegben részesitend bennünket. Közönségesen a’ téli hónapokhoz számíttatni szokott december az idén megtagadva télies jellemét több jelenséget ’s tüneményt fogja mutatni a’ késő ösznek mint a’ télnek, mihez képest a’ tél karácson előtt nem álland be ’s a’ dunagőzhajózási társaság jégzajlásától karácsonig nem tarthat. A’ bekövetkezendő szélh ’s kevés hava miatt a’ szánkázásnak nem kedvezendő télről jóvendőlését annak idejében közlendjük. — A’ jövő szombat (oct. 9kén) leendő gyűrűalaku napfogatközásnak reggeli 7 óra ’s 33 perczkor leend kezdete Budapesten, vége pedig 10 óra és 9 perczkor, nem esuda, hogy az ösz beköszönte óta inkább hideg mint hús ’s vagy lanyhás permetezésű vagy folyvást borulatos napjaink vannak, mert a’ brassói lap tudósítása szerint már sept. 21kén a’ Brassót környező hegyek téli (hó) köntösbe öltöztek ’s azóta Brassó és vidéke fűtől szobákra szorult. Igy kétségtelenül Tátránk magas bércei, mint Javorina, Lomnicz, Makovicza, Beszkéd ’s Kriván stbl. is lilium-lepelbe burkolóztak már.

A’ lánchidon szorgalmasan dolgoznak ’s ha még ez öszön egy hajó leérkezik Amsterdamból a’ várt lánchid szállítványával, úgy a’ lánchidok a’ pest-öldali két zargát oszlopok közeire még az idén be fognak illesztetni, ’s teherbírási képességük megpróbáltatni — a’ többi lánchid pedig jön 1848 és 49dkben, úgy hogy 1849. végén vagy 1850. elején a’ tőkéletesen elkészülendő hid közhasználatnak adathatik által.

Figyelemzés. Az iparegyleti rajztanoda jelen évi rajzműkiállítása f. hó 9-10. ’s 11iken tartatandván, a’ t. cz. közönség annak megszemlélésére ezennel fölhívatik.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

FEJÉRVÁRMEGYE közönsége september 23án tartá a’ megürit 1ső alispáni szék betöltési ünnepét, mi annál jelentékesb volt, mert elnök ő mélt. jogainak fentartása mellett, minden további következtetés nélkül most megengedé: hogy az 1ső alispán-választás által megüritendő hely ’s így tovább szinte választás által töltessék be. E’ nap mind a’ két számosan képviselt párt által kifejtett ingerültség ’s irtózatot záj miatt nevezetes párt leendő helyhatósági életünkben.

Megkezdetvén a’ tisztválasztás az ellenzék első szónokai által ovás tétetett, hogy az előbb napi előleges tanácskozás pártjok mellőztével tartatott meg; egyszersmind kijelentetett, hogy miután ok a’ conferentiából kizáratásuk következtében a’ kijelölendők közé senkit nem ajánlhattak, ezen jogukkal élni kívánván az ajánlást ez alkalommal fogják megtenni. Sürgettetett is az ellenzék által K. L-nak a’ főügyési hivatalra kijelöltetése, melly kérelem betöltése azonban az elnöklő gróf ur által mellőztetett. A’ sok keserű beszédnek még csak kivonatan sem lehetvén más mint epés tartalma, ezek idejegyzése helyett általtértek a’ kis tisztujítás eredményére. 1ső alispánnak Zlinszky István eddigi másod alispán ur választatott. — A’ másod alispáni székkel egy szívvel egy lélekkel Cserna Károly főügyész tiszteltetett meg; főügyésznek Ambrózy Ferencz alügyész, ennek helyére pedig Markus István tiszteletbeli alügyész választattak meg. A’ megválasztott közkezdességű alispán urak birói esküjüket letévén, a’ tisztválasztás délutáni 1 órakor bevégeztetett. Ezek megtörténte után felolvasatott az országgyűlésre meghívó kegy. királyi levél, ennek következtében követválasztó ’s utasításkészítő gyűlés october 12re tüzetett ki ő méltósága által. Jegyzőkönyv-meghitelesítés után a’

nagy számmal öszszesereglett kk. és rr.dek eloszlottak. — Rendes levelező.

TOLNAMEGYE. — A’ küszöbön álló országgyűlésre a’ követek választandását megelőzni kellő nemesek öszszeiratásának elhatározása végett sept. 28ik napjára közgyűlésre hívtak öszsze Tolna megye rrdei. Elnöki békőszöntés után a’ már megérkezett királyi meghívó-levél olvasztatott fel, melly szerént Tolnamegyének a’ nádorválasztás, és egyéb a’ kor kívánatihoz alkalmazandó törvények alkothatása tekintetéből, meghagyatik, hogy magát a’ Pozsonyban tartandó országgyűlésen képviseltesse. — Fels. királyunknak ebbeli gondoskodása élénk éljenzéssel fogadtatott ’s m. főispánunk előterjesztésére a’ követválasztás october 12ik napjára tüzetvén, minden járásba egy külön választottság a’ nemesek öszszeiratására végzésleg küldetett ki. P. P. ur egy a’ megyének már fenálló végzeményére hivatkozván, ennek megtartását tisztelt elnöküktől is mintegy igényelte, hogy figyelemmel legyen arra, miszerint az általa előterjesztett követválasztási határnap a’ szomszéd-megyék határidejével ütközésbe ne jöjjon, a’ figyelmeztető annak csak azon méltányos kívánsága lehetett, hogy az ezen megyében lakó, de a’ szomszéd megyékben is választási joggal felruházottak valóban komoly figyelmet érdemlő jusaikat gyakorolhassák. — Többen szólottak, kik ezen fenálló végzésről, melly állításuk szerint soha nem létezett, tudni mit sem ákartak, és így az indítvány egészen elmellőztetett. — A’ jegyző ez után felolvasta a’ n. m. helytartó tanácsnak azon intézvényét, melly szerént tudatul adatik e’ megyének, hogy követeik mellé minél kevesebb irnokokat alkalmazzanak, minthogy ő felsége az illy iró költséget megkímélő könyvómódáról legkegyelmesebben gondoskodott. — Ezután a’ gyűlés figyelmé a’ követi szállások kibérlésére fordittatván, a’ végett Pozsonyba Angyal István aladószedőnk küldetett fel. — Tudomására jutott e’ megyének, miként az ugynevezett kiliti malom megvásároltatván, Somogyvármegye a’ Balaton lecsapoltatását megelőző munkálatokhoz járulni szándékozik, mi Tolnának tetemes áradásokat, és károkat okozhat, felirunk tehát, hogy az érdeklte megyék hozzájárulásával ezen ügy egy kir. biztos vezérlése mellett döntessék el. — Több magányosakat érdeklő vitaközös után a’ gyűlésnek vége lón.

Az utasítást kidolgozó választvány üléseit sept. 29dik napján nyitotta meg. Rendes levelező.

LIPTÓBÓL. Mtgos főispánunk az országgyűlési követek megválasztására october 12ét; Tisztujításra pedig october 13kát tüzte ki. — A’ volt két ellenkező elten: Sz. I. Ö. és R. M. e’ napokban egyesülvén, tisztujításunk — mint remélhető — igen csndesen menend véghez. — D. F.

ÁRVAMEGYE. September 21dikén ns. Árvamegye rendei főispánhelyettesi elnöklet alatt rendes közgyűlést tartának, melly alkalommal olvasztatott a’ nm. helytartó tanács azon levele, mellyben a’ rendek tudósítatnak fens. kir. helytartónknak megyéjükön is keresztül utazandásáról. E’ levél kedves tudomásul vétetvén, annak folytán tisztelgő kiildöttséget nevezett ki elnök ő mlgá, melly a’ fens. utazót a’ megye határszélén fogadandja. Majd a’ körlevelek vétettek tanácskozás alá ’s ezek közt nevezetes Sopronymegyéé, az adótárgyat illetőleg, mellyre nézve a’ tisztelt megye elismeri ugyan a’ közadózás sokhasznuságát a’ státus jéllétére nézve, de azért még sem hajló magát kötelező törvény által örökre az adózók sorába igtatni, hanem csak subsidiumpképen, vagy önkéntes adózásbani ideiglenes részvét által osztozni abban; — a’ levél ezuttal felolvasva volt, csupa tudomásul szolgált. De — hogy mégis a’ jegyzőkönnyv is szóljon róla valami positívumot, tehát az országgyűlési utasításokkal foglalkozó választványhoz határozatott áttétetni, hadd vitassák meg azon jó urak: vajjon korunkban mennyire erősek az illyen ’s ehez hasonló conservatív vagy inkább stabilismusi nézetek.

Olvasztatott ns. Tolnamegyének is azon levele, mellyben a’ határi közt megjelent sáskákról tudósít, ’s elsorolja a’ módokat, mellyeket a’ nevezett férgek pusztítására használt. Tudomásul szolgált; tudva egyuttal azt is, hogy nekünk árvaiaknak aligha leend hasonló intézkedésekre szükségünk, ha csak a’ sáskák hóra, jégre, vagy fenyűszálkákra nem éheznének, minthogy nálunk ezeken kívül télrehajolva kivált mást nem igen kapnának. — Az országgyűlési utasítások kidolgozására megbízott választványhoz tétetett által Besztercebánya levele is, mellyben a’ nevezett városi hatóság a’ városok rendezését mellékesen, vagy hallgatlag, ellenben azoknak országgyűlési szavazatát nyilván és főleg követeli; bizony ideje volna már egyszer ezen dologgal is tisztába jóni, ’s tullenni annyi anomálián, mellyek onnan erednek. — Ugyancsak a’ nm. helyt tanács hivatalos úton tudatul adja megyénk rendeinek, miszerint R e v i c z k y Ádám közkezdességű hazánkfia, az egykori udvari főkancellár statusminiszteri. Z a r k a János előterjesztő udv. tanácsos pedig kir. személynöki méltóságra léptettek. A’ rendek e’ kinevezéseken j e g y z ő k ö n y v i l e g örülnek

is; — ezenfölül személynök ő mgához még uj hivatala küszöbén a’ rr. szerencsekívánatit tartalmazó üdvözlő iratis-határozatott; ellenben az Erdődy grófi család levelére, mellyben a’ méltóságos család panaszkodik, miszerint a’ számára törvény által örökösen biztosított főispáni hivatal kezelése Varasdmegeyében idegenre bízott, ’s ekép rajta, ’s a’ törvényen sérelem ejtetett, kérvén Árvamegyét e’ sérelem orvoslásának pártolására: a’ rrdek miután azt végig hallgaták, azt elintézés végett az országgyűlési választványhoz utasíták.

Ezután felolvasatott az országgyűlésre Pozsonyba november 7kére meghívó kir. levél. Ennek folytán a’ gyűlés az elnökség közbejöttével két közgyűlési határidőt szabott, ugymint october 11kére az első, mellyben az országgyűlési választvány munkálatát fogják megvitatni, ’s a’ követutastásokat k i s z a b n i; a’ másodikat pedig ugyanazon hó 14dik napjára követválasztásul. Szomorú és éhes időket élünk, de — mióta birtokosink nagyobb száma a’ pályinkaégető kazánok és életbehagyásuk mellett szónokolt ’s azt az elnökség is helyeslé, azóta némi mozgást mégis csak tapasztalunk.

HEVES-KÜLSŐ-SZOLNOKMEGYE. (Eger sept. 26kán.) Harmadik évnegyedi közgyűlésünkön, melly sept. 20án kedvelt főispáni helytartónk elnöklete alatt kezdődött egy hétiig folyvást tartott, nem annyira köz, mint magányügyek tárgyalattak. — Megnyitó beszédében főispáni helytartónk a’ kkat rket a’ viszontlátás szives érzetével üdvözlölvén, őket az előfordulandó ’s halomra gyűlt számos tárgy fölött leendő higgadt tanácskozára férfias komolysággal hívá fel.

Ezután első alispánunk a’ megye állapotáról kezdé meg szokott évnegyedes jelentését, mellyben mindenek előtt azt érinti: hogy boldogult József nagy nádorunknak életnagysága arczképét, mellyet a’ kk. és rr. mult közgyűlésből szabad ajánlatkép szerkesztendő öszzevből a’ közgyűlési teremben rendelték örök emlékül felállítatni, a’ meghagyás következtében nádor huszár ezred öltönyben Barabás Miklós festész által lefestette ’s azt illó rámába foglaltan Egerbe is hozatta, arra kérvén a’ rket: hogy azon arczképnek a’ közgyűlési teremben alkalmas helyet jelöljenek ki. Minek is rövid értekezés folytán díszes hely. Jelöltetvén ki, az másnap már felállítva közszemle tárgya lón jelenté továbbá, hogy a’ folyó eszt. június 14én tartott közgyűlésből, a’ megyei szükség és inséggel küzdők fölseggélésükre a’ kk. és rr. által bizonyos helyről kölcsönvétetni határozott 2600 ftot — minthogy szolgabírák jelentése szerint a’ bekövetkezett aratás által akkor mutatkozott inség elenyésztetett — nem kölcsönözte; miért is közmegelegülés nyilvánított. — Jelenté azt is: mikép alig mult el az aratás, melly által az inségeskedő megyei szegények megvigasztaltattak, már is egy újabb csapás érte megyénket, t. i. a’ kártékony és nagy pusztítást okozó sáskák serge lépé el megyénk alsó részét, jelesen Istvánháza és Gyalu pusztákat, Istvánházán különösen 10 ezer holdnyi kiterjedésű kukoricaföldön települt le, mellyeknek kiirtásukra nézve az azonnal tartott közgyűlésekben több czélszerű intézkedés tétetett, jelesen a’ tiszajárásból 120 ember rendeltetett elpusztításukra, ha pedig az kevés lenne más járáskbeli lakosok is alkalmaztassanak az e’ végre kiállított emberek sept. 4ig 86 véka sáskát szettek öszsze ’s égettek el. A’ több izben tartott kisgyűléseken egyéb számos ügyes bajos dologra nézve is történt intézkedés. —

A’ fenyítő törvényszék két hétiig tartott ’s azon 38 fenyítő per vétetett folyamatba, ugyszámos rab kapott ítéletet, az urbéri törvényszéken 4, a’ polgárin 14 fölebbezett perben hozott ítélet. — A’ jegyzői hivatalban változások törtévnén, a’ jegyzők száma olly annyira meggyérült, mikép a’ meglevők nem képesek az öszszehalomsult tárgyakat végezni, ugyanazért a’ rrek nevében főispáni helytartónkat több tiszbeli jegyző kinevezésére kérte fel. — Megyénk keblében általában fő orvosi jelentés szerint az epeláz dühöngve uralkodik, mellynek már számosan lettek áldozatává, a’ marha száj-és lábfejében sinylódik, azonban czélszerű gyógyszer alkalmazata által rövid időre ki fog gyógyíthatni.

Alispáni jelentés következtében felolvasatott Hala-sy Kázmér alszolgabíró hiv. tudósítása, mellyben jelenti: mikép ő a’ megyei rendeletek szerint személyesen is megjelent az említett sáskák pusztító helyén, és ott folyton időzött, az előletésökre kirendelt 120 emberrel naponta szedette ’s ölette a’ sáskákat ugyszámos, hogy 6. nap alatt az említett 120 ember 1428 véka sáskát szedett öszsze ’s gödrökbe ásva égették el, mindazáltal ezen pusztítás daczára sem akar számuk fogyni, sőt mi több már tojásaikat is — a’ kukorica töviben levő kapált puha földbe, kis lyukakat kevés mélységnyire furva rakják le, mellyeket onnan jelenleg, ha csak a’ kukorica tövöstül ki nem irtatik, kiszedni nem lehet; — mi által pedig még most tetemes kár okoztatnék, kért tehát ezekre nézve is a’ kk. és rrtől intézkedést jelentvén azt is mikép a’ sáskaszedők a’ sáskákat már teljességgel ölni és

szedni nem akarják, miután elégetésük alkalmakor iszonyu büzzel árasztják el az egész léget; mely büzhödt lég szívása miatt igen sokan már meg is betegültek, ugyanazért, hogy ösztönük legyen ezen kártékony állapot kiirtására, bizonyos pénzösszeget jutalmat kér a rrtól részökre valamely pénztárból ajánlatni. — E' hivatalos tudósításra keletkezett élénk hoszszas vita után abban történt megállapodás: hogy táblabíránk Pap Pál, ki az adózó szegény nép sorsát igen szíven szokta viselni, a' sáskák kiirtására nézve főfelügyelőnek a' hely színére, minden ottan kifejlendő körülményhez képest teendő czélszerű intézkedés megtétele végett teljes hatalmulag haladék nélkül kiküldetett, ki is ezen kiküldetést egész készséggel szíves volt elvállalni, 's azonnal másnap eltávozott, kötelességül lététvén említett felügyelőnek, hogy eljárása 's működéséről időszakonként a' megyét tudósítsa, a' sáskák kiirtására nézve pedig abban állapodának meg, hogy ezek díjaztatásuk a' s főlemelt árából törtéjék, mely iránt is a' nm. m. kir. helytartó tanács alázatos fölrásban megkéretni határozatot, felföldötvetvén azon fölrásban: hogy a' sáskák aug. 26-tól fogva mai napig folyton pusztítva időznek megyénkben 's közöltetik egyszersmind minden e' megye részéről ez időig történt intézkedés, meddig pedig a' helyt. tanácstól ez érdemben hozatandó k. válasz leérkezik, a' kk. és rrdk a' sáskák pusztító és öljőinek — a' helyszínen kifejlendő körülményekhez képest megállapított mennyiségű díjait, a' kir. kincstártól követelve megnyert francia háborukor kiszolgáltatott természetűnek ára tőkeösszegeinek ez időig 1200 pftot levő kamatából fogják jutalomképen kifizettetni, mely határozat után az ülés eloszlott. (folyt.)

HADJUKERÜLETI KÖZGYÜLÉS. Aug. hó 30-dikán gyűlének össze kerületünk rendi évnegyedes közgyűlésre, mi főkapitányi elnöklet alatt kölesönös üdvözlések előrebocsátása mellett a' szokásos belállapotról szóló jelentéssel meg is nyilatott, miből megértők azt, hogy a' közegészség állapota takarás óta nem legkedvezőbben mutatkozott, a' a' halálozás szokottnál nagyobb mértékben dühöngött, de már szünni kezd. — A' közbátorság — kivéve egy hadházi erőszakos rablást — nagyobb tényekkel föl nem zavartatott; a' rabok száma jelenleg 51, itéletlenül van 25. — Az ideai termés a' középserűsége is alul van, ugy annyira, hogy a' 20 ezer lélekkel bíró Bőszörmény városban hivatalos összeírás nyomán csak 11 köből élet van, mi okozható azt is, hogy a' királyi adónak csak igen kis része hajthatott be. — Az egyes városokon illető tisztviselők kötelességöknek megfelelői ügyekhez 's így a' közigazgatás' s igazságszolgáltatás kellő vágásában van; ezekre nézve szinte a' szokásos határozatok megtétek. Ezekután elnöklő főkapitány ur igen jó kedélylyel említé a' Pesti Hirlepban megjelent 's, Vallok' aláírással ellátott ama cikket, mellyben a' tiszt ügyészi hivatal újítására kitűzött gyűlés folyama 's azzal kapcsolatosan levő egyéb történetek adatok elő, s miután az a' valóságban még árnyékát sem közeli meg, jegyzőkönyvileg is alaptalan koholvány és rágalomnak kívánta mondatni; mi több keserű kifakadás után valósággal általános többséggel annak ki is mondatott, és méltán, mert bár ki legyen azon általam nem ismert, Vallok' mindazáltal arra nem lehetett joga, hogy egy község nevében ollyesmiket hozzon nyilvánosságra, mit az érintett község soha maga érzelmének 's akaratának nem ismert. De térjünk vissza fölvevő utunkra.

A' felsőbb parancsok közül k ö z l e d e k e s s é g ü egy sem volt, ha csak a' hamis (ál) pénzesínálók elleni bíráskodástól eltöltött annak nem veszünk. — A' levelezések közül kiemelendők Széchenyi István gr. ó excja azon levele, melly mellett a' tiszaszabályozási tervet 's a' jóvá hagyott szabályokat közli, a' kerület rendi föl híván, hogy ez ügy körül továbbra is olly lelkes buzgósággal járjanak el, mint eddig; ó nmlga figyelmét írásban fogjuk megköszönni, 's fölkerülni, hogy e' nemzeti nagy vállalatot tovább is sikerdús tevékenység által elősegélleni méltóztassék. — Ungmege felhívott bennünket, hogy egy kölesönös tizkármentesítő intézet törvényes létrehozásában pártoljuk, 's mi pártolni fogjuk, 's az iránt követeinket utasítandjuk. Tolna első alispánjának évi jelentését küldé meg. Köszönettel vettük 's viszonzozni fogjuk. Temesvár sz. kir. város levele a' városok rendezése tárgyában szinte meleg részvétellel találkozott 's e' részben ó felségéhez fölirandunk, hogy a' kir. városok elrendezését a' kegy. kir. előadások közé sorozni méltóztassék. Ez alkalommal indítványoztatott, hogy kerületünk részéről is az utasítások kidolgozására rendelt választványt munkálata beadására kellene serkenteni; de ez időelőttinek kereszteltve, egy időre megbukott.

Ezek után még némely magánytárgyak elintézése mellett a' gyűlés törvényszék utánra halasztatván el. magunk Vámospércsre, ó fensége István főherczeg elfogadására távoztunk, ki sept. 11-kén lépett a' szabad hajdu nép határára, hol fényes küldöttség által üdvözöltetett 's ügyes lovaglásairól isméretes vig kedélyű Ó. P. vezérlete alatt

240 főből álló diszlovag csapat által Vámospércsre kísértetett be, hol ismét küldöttség fogadta 's a' számára készített igen csinos nyári sátorban villás reggelire hivatott meg, mit is ó fensége elfogadván, ott e' szabad nép egészségeért üdvöpozarat is üritett 's mintegy fertályórai mulatás után ó fensége az ezekre tóduló nép örömrivalgásai között, a' küldöttség és diszlovag csapat kíséréte mellett Debreczen felé utazék el; a' határnál Debreczen város szinte fényes küldöttség és polgári órcapat által fogadta 's vevé fölünk által az előttünk örökre felejthetetlen nagy nádor szeretve tisztelt fiát, kit az egek ura minden magyar öröme 's e' haza boldogítására számos számos esztendőig tartson meg! — Debreczenben tisztelő küldöttségünknek ó fensége kegyelmesen megígérni méltóztatott, hogy a' kerület belrendezésére különös figyelemmel leend — mit a' magyarok istene elémünk mielőbb engedjen meg.!!! — Az arisztokrátiának egy furcsa faja találkozott nálunk, ugy hiszem, jó lesz vidéki újdonságnak, azért csak ide írom. — Egy városban nálunk a' jegyző-hivatal egészen megüresülvén annak folytatására egy thiró helyettesített, azaz választott meg jegyzőnek, — 's uraim! akadnak olly egyedek, kik azt mondják, hogy a' táblabírói korszorból ki kell azt törölni, mivel azt azzal lealacsonyította, hogy 17000 lélekből álló város 's rendezett tanács jegyzőségét elvállalta! Ugy hiszem ehez commentárt írni fölösleges, egyébiránt gyűlés utolsó napján jegyzőkönyv-hitelesítéskor a' főnebbi szeliebben kelt határozat dicősögesen megbukott 's annak egyetlen egy pártolója sem akadt. — Isten önökkel — Dorogi.

KÖVÁR-VIDÉKI KÖVETVÁLASZTÓ KÖZGYÜLÉS. A' folyamatban levő erdélyi országgyűlésen képviselve nem levén folyó eszt. júniusban megválasztott képviselőink lemondásával folyó szeptember 20-ik napjára követválasztási közgyűlés hirdettetett. — A' mgos elnök bevezető beszédeben föl szólítá a' nemes rendeket, hogy a' közgyűlésben mindenekben az illó rendet megtartván a' választást ugy intézzék, miszerint a' törvény értelme szigoruan megtartassék, mivel részről csak ugy adhatja megegyezését a' választáshoz 's csak törvényszerint fogja kijelentését is megtenni. —

Ezen elnöki nyilatkozat következtében egyik volt követ megfajtván a' nemes rendeknek, hogy bizonyos nehéz körülmények miatt a' követi pályáról leköszönni kénytelenítettvén a' követválasztásról rendelkezés újra a' nemes rendek kezébe visszaesett mi iránt intézkedést kér. Minek folytán elnök főkapitányi helyettes ó mga egy nagy részben külmegeiekből szerkesztett igen fényes küldöttséget nevezett ki a' szavazatok beszédésére. —

Igen csekély számmal megjelent választó nemességünknek alkalma volt legszebb alkotványos jogát gyakorolni legnagyobb csendben, szavazatának eredménye a' szavazatszedő bizottság által a' mgos elnöknek átadtván: jelenté, miszerint ugy látja, hogy a' nemes rendek törvény értelmében szavazatok többségével követökül választották a' katholicusok közül Pap Józsefet 267 a' reformatusok közül Katona Miklóst 60 szavazattal, annál fogva előleg teit nyilatkozata szerint ezeket jelenti ki törvényesen megválasztott követeknek. — Azonban ezt követve Katona Miklós nyilatkozata, hogy bár diszes a' követi pálya 's azon működni minden igaz hazafinak kötelessége, de mivel ó általános többséget a' választás szerint nem kapott, a' többség ellenében minoritással törvényes elv ellenére a' követséget el nem vállalhatja, — e' mellett házi közelményei is akadályoztatják, minek következtében a' nemes rendek ezen törvényes elvi nyilatkozatot tökéletesen pártolván 's magokévé tévén, a' mgos elnök ur kijelentése vitatásába ez uttal ereszkedni nem kívánván föl szólítják, hogy a' választás többsége szerint tegye meg a' kijelentést. És a' m. elnök gr. ur kijelentvén: hogy a' különböző vallásokból még van két egyed, kik egy egy szavazatot nyertek, de ezek szavazataikról lemondván?! mivel a' fenálló törvény értelméhez képest szavazat több egyedre nem esett, kijelentését a' különböző vallásokból nem teheti, kénytelen tehát a' katholicusok közül már kijelentett követ után 266 szavazattal többséget nyert szinte kath. Buda Sándor táblabíró urat képviselőnek kijelenteni. — Mire a' követek fölesküdvén bizománylevők kiadni határozatot. —

Ezen kérdés már negyedik hónap óta fölbotatlanul kétes bizonytalanságba helyzi vidékünket, 's most midőn sok visszavonás után olly módon kiegyenlített a' nemes rendek e' bonyolult helyzetből magukat, remélhető, hogy a' béke és kölesönös szeretet szelleme újra körünkbe költözendik, egyedül törekvésünk levén a' közügy előmozdítása, felejtvén a' személyes érdekeket, mellyek sokszor a' ferde képzelő tehetőség által rémeket látnak ott is, hol a' valóság legközelebb van. — Mostani közgyűlésen békenemlőként megjelent több idegen a' mgos elnök ur által a' táblabírói korszoruba fölvetetvén szíves éljenzéssel fogadtatott. —

Rendes levelező.
BUDA, oct. 3-án 1847. Folyó hó 1-jén közgyűlés tartván, választó polgáraink gyanítva a' fölveendő tárgyak

fontosságát a' szüreti foglalkozás daczára is szokatlan nagy számban jelentek meg, de sejtelmök valósult is, mert elnök polgármester ur azon örvendetes hirrel nyitá meg az ülést, hogy az javításán buzgózkodó koronás fejedelmünk felejtethetetlen nádorunk elhunytá által az országon ejtett mély sebet orvosolni, 's egyéb korigényletű üdvös törvényeket alkottatni ohajtván, sz. kir. Pozsony városba f. évi november 7-kére országgyűlést rendelt, mellyre ezen hatóságot is legkegyelmesebben meghíni méltóztatik. Az ismeretes tartalmu meghívó-levél felolvastatván; a' kir. városoknak jelen pangó állapotból kimeltetésökért sovárgó, 's a' tetleg elvesztett szavazati jog megadatását ezen országgyűléstől váró polgárok keblét — már több ízben meghiusult — remény foglaltá el, 's a' felolvasott legkegy. meghívólevél értelmében küldendő képviselők választására ez uttal határidőt nem tűzhetvén áttért az országgyűlési utasítások kidolgozása végett megbízott választvány f. évi jul. 29-kén bemutatott javaslatának tárgyalására. Ezen választottság a' kir. városok országgyűlési szavazati-jogának tetleges megtagadtatását leginkább abban véli gyökerezni, hogy a' követ a' kir. városokban aránytalanul kevés egyed által választván és utasítatván, annak kölcsönös bizalom és rokonszenv nem tulajdonították, azért a' követválasztási jogot bővebb alapra fektetni kívánván javasolta: 1)ör hogy a' jövő országgyűlésre küldendő követek ne csupán a' tanács által, mint mult országgyűlés előtt a' kir. városokhoz érkezett k.k. intézvény rendel — hanem fél részben a' tanácsbeliekből — egy negyed részben a' választó polgárokból — egy negyedben pedig az összes polgárokból tilkos szavazattal kizszemelt választvány által jelöltessék ki. 2)or hogy a' választás a' tanácsbeliek- választópolgárok és ezek összes számmával (84) hasonló- a' közpolgárokból város-kerületenkint választandó választók által törtéjék.

A' közgyűlés elismervén, hogy a' polgári érdekek kelő képviselése és buzgó érvényesítése csak akkor remélhető, ha a' városok követei valamennyi polgár által szabadon és közvetlenül választatnak, mégis a' megnyitandó országgyűlés küszöbén a' lényeges változtatást tanácsosnak nem tartaná, figyelembe vévén, hogy a' főváros bizván a' polgárrend ügye igazságában ó. cs. felségének mult országgyűlés alatt kibocsátott k.k. előterjesztvényeiben is foglalt kíséretében, és a' jogérvet föl tartóztatlanul fejlődő hatalmában, erősen hiszi; miképen a' polgárrend ugy képviselési, mind községi rendszere a' legközelebb országgyűlésen mulhatatlanul törvényesen meg fog állapítatni, a' bemutatott javaslatot olly hozzáadással fogadta el, hogy a) tanácsbeliek közé a' főjegyzők és főügyészek is számitassék; b) hogy a' közpolgárokból városkerületenkint választandó 84 választó a' követutasítás megállapításába közgyűlésileg folyanak be, mi jóváhagyás végett ó felségének azonnal fölterjesztetni határozatot. — Ez után indítványba hozatott annak határozatása, hogy a' mennyiben idő rövidség miatt a' most elrendelt föliratra k. kir. válasz nem érkeznek, a' követválasztási határozat, mint legkegy. kir. megegyezéssel erősített foganathá vétessék; azonban a' közgyűlés azon biztos hitben élvén, hogy a' k. fejedelem e' szerény kérelmet jóváhagyni méltóztatandik, az indítvány határozatá nem vált. — A' követutasítás szövegére kerülvén, a' követ függetlenségének szilárdítása, 's a' surlódások és következtelenségek sikeresh mellözhetése végett határozatot, hogy követutasítás csupán csak irányra és főpontokra fog adatni. Melly határozat következő követutasításokkal foganatosított: 1) a' hajadonok nagykorúsági életkora törvény által sürgetessék megszabtatni. 2) A' házas mesterembereknek vagyonukról szabad intézkedés engedélyeztessék. 3) A' katonai hagyományok tárgyalatása iránt hozott, de számos kétség alá vonatni szokott törvény meggyarátassék meg. — Végzetül, hogy a' követválasztási előkészületek czélszerűen vétessenek foganathá, elnök polgármester ur a' főjegyzővel és polgárnaggyal kiküldettek, hogy az eskült polgárok összeírását eszközölvén, azt haladék nélkül mutassák be. Ezzel a' gyűlés eloszlott, a' követválasztási mozgalmakról máskor.

ERDÉLYI ORSZÁGGYÜLÉS.
LXXXVII. országos ülés sept. 17-kén. Tárgy: föliratok az ujonczok és adó tárgyában; honfiusítás.
Jegyzőkönyvhitelesítés után gr. Nemes János, vezére azon küldöttségnek, melly az erd. országgyűlés kebeléből István kir. helytartó ó fensége üdvözlésére volt Nagyrádra kiküldve, tett jelentést eljárásáról, mint már közöltük.
Most a' napirendre tűzött fölirati pótlék olvastatott föl az ujonczállítás tárgyában, melly az országos rendeknek a' szászok által az ujonczállítás törvényjavaslat ellen headott ellenvéleményre tett észrevételeit foglalja magában. Szamosújvárc. k. előadta röviden az ítélmesteri szerkezetre tett módosító észrevételeit. A' kk. és rr. elfogadták. Ezután vizsgálat alá vették az adó nem nevedése iránt készült fölirati pótlék ítélmest. szerkezetet, melly hasonlóan a' kk. és rrdk a' szász követek ellenvéleményére tett észrevételeit, 's illetőleg módosításait tartalmazza. A'

követ ur előadta... pitották. — Ezután vasott fölterj... nézve megáll... határozatból 11dik tezikke... do észrevéte... szine eleibe... most élni nem... pontjaiban re... erősségeiben... kely nézete sz... telesnek érzi... küldői előtti... sott észrevéte... ni. Azon törv... tala által az... ne növeltess... az csekély el... kezést fogja... valami tilosn... tásnak, mive... lenül nem g... dekelt külön... dék- vagy a... a' t. kk. és r... között abbat... vélekedők p... említett gya... különbség n... senkinek se... hogy valam... zésü 'sat. az... fogja magá... lasszabadsá... hogy alkotv... ság legelső... rüréssel ser... vábbá, mel... a' közadón... zónék talál... elvével, ho... egyzetelni... nemes birt... zetni; szin... tárgyalása... miszerint a... gos urbéri... sével vált... tenni, hog... nek alapj... bérésí fölé... lesz azutána... ki, mint az... valóságos... ségnek tel... ezen a' sta... gyától ke... latutján r... rendszer... kívánják, elvét, elej... rendszer... lonicatur... és rr. sajt... ván, lehe... den törvé... voltak? B... tiák 1855... ségben e... szí, hogy... hatóság... kevesebb... különböző... kedvezöl... szülte eg... nyosb 's... lehetősé... alapított... zódve az... felöl seg... nagyobb... gyöződv... ni, korm... házat, u... ni kell, n... gek fede...

követ ur előadása nyomán a' kk. és rr. a' föliratot megállapították. —

Ezután szót emelt Uj e g y h á z s é k e. k. A' fölolvassott fölterjesztésben több száz követ különvéleményére nézve megállított észrevételek egy új, magánálló többségi határozatból keletkeztek. Áll tehát szólnak az 1791beli 11dik tezikken alapuló azon joga, miszerint a' fölterjesztendő észrevételekre lehető jegyzéseit hasonlóan a' felsége színe eleibe juttatni megkívánhassa. Ezen jogával azonban most élni nem fog, mivel az ugy is vizsgálat alá vett és egyes pontjaiban recenseált különvélemény legelsőben följeltt erősségeiben merőben bízik, mert azoknak alapját csekély nézete szerint megrendítve lenni nem látja. Hanem kötelesnek érzi magát a' felséges kormány, a' ts. kk. és rr. 's küldői előtti bővebb igazolás tekintetéből, az épen fölolvassott észrevételekre nézve alázatos vélekedését megmondani. Azon törvényjavaslatot, mely szerint az urbér behozatala által az urbériségen fekvő mostani közadómennyiség ne növeltesse, nem pártolta a' többek közt azért is, mivel az csekély előrelátása szerint az adózó népnél azon következtetést fogja szülni, hogy az a' közadó elikkasztását azután valami tilosnak többé nem nézi, sőt inkább valami közohajtásnak, mivel az adózás terhes valami, és az adózót közvetlenül nem gazdagítja. Ennél egyebet nem mondván az érdekelt különvélemény, teljes meggyőződéséből erősíti szót, miszerint abban legkisebb gyanúsítása valamely szándék- vagy akaratnak nincsen, hanem az egész különbség a' t. kk. és rr. és a' különvélekedők e'pont körül való nézetei között abban áll, hogy a' tek. kk. és rr. nem tartanak, a' különvélekedők pedig igen is tartanak a' főnebbi törvényjavaslat említett gyakorlati hatásától. Ha már egy olyan véleménykülönbség mindjárt gyanúsításnak magyaráztatik; ha többé senkinek sem szabad egyedi nézetét nyilvánítani az iránt, hogy valami céltalan, törvényellenes, káros, roszkövetkezésű sat. azon okból, mert a' gyanúsítás méltatlan vádját fogja magára vonni; akkor vegyünk bucsut törvényes szólásszabadságunktól; akkor hiába hízünk magunknak, hogy alkotmányos szerkezettel bírnak, mert az alkotmányosság legelső, leglényegesebb kellékével, még a' véleménynyírássem tudunk megbarátkozni. Azon észrevételek továbbá, mely szerint csupán az 1754ben összeírt urbériség a' közadónak állandó és változhatlan alapja, azt összeütközőnek találja szóló alkotmányos adótörvényeink azon sarkelvél, hogy „onus non inhaeret fundo;“ nem tudja azt egyeztetni azon törvényes lett dologgal, miszerint valamely nemes birtoknak nemellen birtokosa adót tartozik róla fizetni; szintugy nem hozhatja összhangzába azon az urbér tárgyálása alkalmával minden oldalról elismert igazsággal, miszerint a' nemesség a' maga adómentességét a' valóságos urbériség a' státus szükségéi fődözésére való átengedésével váltotta meg. Azután lehet e' minden bizonytalansággal, hogy az 1819-ben véghezvitt, a' behozandó urbérnek alapjául szolgáló összeírásba valamely több urbérisé föld ment e' be, mint az 1754-diki adóösszeírásba? mi lesz azután, hogy ha az 1754-diki összeírás többet mutatna ki, mint az 1819-ki; mi fog urbériségnek, valóságos és nem valóságos közadó alá tartozó, és az alá nem tartozó urbériségnek tekintet? Csekély nézete szerint nem lehetett mind ezen a' státuséletbe vágó kérdéseket, elválva a' közadó tárgyatól ketté metszeni; mert az előttünk álló törvényjavaslatján midőn a' tek. kk. és rr. egyfelől a' mostani adórendszer az urbér behozatala által való alteratióját kerülni kívánják, ignorálják másfelől adótörvényeink egyik sarkelvé, elejtik lábuk alól egy közel jövőben kiviendő adórendszer reformjának széles alapját. Mert a' valóságos colonicaturából az 1754-diki összeírás alkalmával a' tek. kk. és rr. saját vallomása szerint némelyek igen is kimaradhattak, lehet e' fölteni, hogy azon lehető kimaradtságok minden törvényhatóságokban, minden helységben egyformán voltak? Bizonyos e' az, hogy a' colonicaturából accrescentiák 1855-től fogva minden törvényhatóságban, minden helységben egyformán kerültek rectificatio alá? Szó az azt hiszi, hogy az érintett egyformaság minden egyes törvényhatóságokban, minden egyes helységben, hol többet hol kevesebbet hiányzott a' közreható körülmények helybeli különbözősége szerint, és nézete szerint alig fogná magát kedvezőbb alkalom arra ajánlani, amaz idő és körülmények szülte egyformátlanságát a' megadóztatásnak, egy méltányosb 's igazságosabb adókievetés kulcsa nyérése végett, a' lehetőségig megszüntetni, mint egy az 1819-ki összeírásra alapított urbér behozatala. — Szó az teljesen meg van győződve az iránt, hogy az urbériség sorsán egyfelől és másfelől segíteni kell, mert csekély tapasztalása szerint azoknak nagyobb része a' segítségre nagyon is szorul. De meg van győződve arról is, miszerint országgyűlési követeket díjazni, kormányzókat, keblit tisztséget fizetni, fogházat, tanácsházat, utakat, hidakat, ispotályokat sat. okvetlenül tartani kell, még pedig jobb részt közadóból. Ezen státusszükségek fedezése a' leghatalmasabb segítség az urbériség sor-

sán, és annál sürgetőbb szükség, mivel ez csupán és kirekesztőleg csak adófizetés útján eszközölhető; az urbériség adóján segíteni pedig több, politikai tértéleteinkben előforduló módot lehet ajánlani. Bátor lesz egyetlen egyet megemlíteni, a' mely nézete szerint talán a' legsikeresebb: vállalja el az igen tisztelt nemesség segedelemképpen és önkéntes nagylelkűségéből az országgyűlések költségeit, a' keblit kiadások egy harmadát, a' főbb igazgató hatóságok fizetésének két harmadát 's így tovább; és tökéletesen hiszi, hogy a' státusszükségek legkisebb megszorítása kirekesztésével azonnal lehetővé fog tétetni az urbériség adóját addig leszállítani, a' meddig a' szükség megkívánja. Azon állítására nézve pedig, hogy a' megátadott különvélemény az adóalap megtartása ürügye alatt a' királyföldön létező adóelsikkasztásokat, nyugodtan bizza szóló a' nagy közönségre az iránt itélni, vajjon a' szász törv. hatóságok, kik 1755-ben 60,239 családból állván, 130 □ m föld területen 374,635 rforintot, tehát minden családnál 6 rftot fizettek, míg a' magyar és székely t. hatóságok, összesen 182,251 családdal 600 □ m föld területen csak 715,541 rftot, tehát egy család után 3 rftot fizettek, a' kiknek az évi adóösszege 1761 óta 1841-ig 364,121 rforintról 614,331 rft-ra hágott, míg a' magyar hatóságoké 513,573 rforintról csak 651,714 rft-ra ment, a' székely hatóságoké pedig 150,456 rforintról 124,324 rft-ra leszállott; a' kik némely hatóságokban az adó alapja fölött örökös telekkönyvet már is behozták, a' többiben pedig annak behozatalával jelenleg foglalkoznak; vajjon azok tettek e' oly nagy fontosságot az adó elikkasztásokra; vajjon kereshettek e' oly mellékes módokban az adó terhétől enyhítést? Ha mind a' mellett is őszintén és kebreken kimondja szóló, mikint a' tek. kk. és rr. urbérvitása alkalmával szinte minden kivétel nélkül a' vármegyékéről és székelyföldről a' napló tanúsága szerint megvallották, és az adó tárgyában dolgozott országos rendszeres bizottság szinte elismeri, hogy mivel a' rectificatio legszigorúbb véghezvitele dacára minden elikkasztást megátalni szintugy nem lehet, mint akármely státusban, a' legjobb törvény 's annak legjobb végrehajtója mellett is, törvénytelen tett 's bűn bebiztosítva, úgy törvénytelen celatiók is vannak; hanem biztosítja a' tek. kk. és rr. urbérvitát, miszerint királyföldön a' keblit adóztatnak a' legnagyobb szigorral járnak ebben el, 's hogy ott minden becsületes adófizető polgári bűnnek 's törvénytelennek tekinti az adóelsikkasztást, a' csalárd adófizető pedig retteg az adóelsikkasztást tiltó törvény- 's annak végrehajtásától. Szó az nem ellenezte az érdekelt törvényjavaslatot talán azon okból, mivel a' szász hatóságok p. o. 1792-ben 484,735 rftot fizetvén az országos pénztárba, abból csak 353,194 rftot vettek részt, midőn a' magyar és székely törvényhatóságok együtt csak 974,240 rftot fizetvén be, 1,147,690 rftot vettek belőle ki; mivel azon aránytalanság, le a' legújabb időkig tartván, 1841-ben a' szász törvényhatóságok keblit tára 60,880 rft. tiszta fölösleget mutatott, midőn a' vármegyék keblit tára csak 12,053 rft felesleget, a' székely törvényhatóságoké pedig 16,896 rft hiányt hagyott; hanem ellene szólott, mivel az adóalap kérdését státuséletünk kifejlődése egyik fő föltételének tartja, 's mivel a' főnebbi okok meggyőzték szólót arról, miszerint a' fölterjesztendő törvényjavaslat által a' státuspolgárok egyik osztálya javára egy oly rendszabály állítatik meg, mely a' státus terheinek minden arra köteles státuspolgárokra való törvényes, észszerű és méltányos elosztását akadályozza, és az adóreform körüli nehézségeket szaporítja, az oda összevágó nem kis fontosságú érdekek kiegyenlítését bajosan eszközölhetővé teszi.

KÜLFÖLD.

PORTUGALIA. Saldanha marsal a' hadsergi főparancsnokságot letévén, Madridba követnek készül és a' kinevezetési végzemény már megjelent a' kormánylapban. Terceira herceg a' cartista párt bevallott főnöke 's állítólag jó kilátásai vannak a' választásokra. Egy kir. rendelet külön bizottságokat nevez ki valamennyi miniszterségben a' tisztvilág rendezetése fölötti törvényjavaslatok előkészítésül. Lisabon és Portóban esendes de mély forogás uralkodik. Az azon szigetek egyikén sz. Mihályon nem rég lázadás tört ki, de csakhamar szerencsésen elfojtatott.

SPANYOLORSZÁG. Cataloniában a' főkapitányi személy változtatva újabb időséka állott be a' dolgoknak, mely különös figyelemre méltó. Sept. 22kén érkezett az új főkapitány d' Manuel de la Concha (ki nem rég Spanyolországban vezérkedett) tengeren Valenciából Barcelonába. A' dolgok állása értekezor következő volt: bandák mutatkoznak valamennyi ponton, valamennyi falu, a' nagyobb helyekkel határosak kivételével, rendelkezésükre áll. Adót szednek a' vidéken, elvezetik a' gazdag földbirtokosokat 's váltásnépért nagy összegekben csikarnak tőlök. Megszállva tartják az országutakat 's a' gyorskocsik 's futárokat csak akkor bocsátják keresztül midőn nekik tetszik. Rendeznek lovasságot 's e' végre minden hatalmokban kerithető lovat

elhordanak. Az elv, melyet védelmeznek, a' földnépre nézve törvényt szab, 's mihelyt kell vagy akarják, 4 — 500 embert egy ponton egyesíthetnek. Mig a' lázadás így a' földnép véleményére támaszkodik, mindazon lakos, kik ellenkező véleménynek hódolnak, kénytelen valódi gondolkodását szorosan eltitkolni; mert ha tova mennek a' városokba bátorlétet 's védelmet keresve, birtokuk a' bandák zsákmánya marad. A' városok lakossága nagyrészt a' progressista párt részén áll 's forrongásban van azon hírek miatt, mintha a' kormány az angol gyapotgyártvány bevitelt megengedné, mi által a' cataloniai gyárosok, mint legalább ok állítják, tökéletesen tönkre silányulnának. Végül a' sergek közt is némi elégtelenség uralkodott, — mivel főkapitány Pavia kevéssel visszalépte előtt a' katonák zsoldpótlékát, mely különben a' táborban szolgáló seregeknek adatik, megtagadta, 's ezen rendszabály, jóllehet takarékosági cél parancsolá, alig fog ohajtott eredménynek mutatkozni. Illyetén körülmények közt jött az új főkapitány. A' cartisták ellen jelentékes haderősítést hozott. A' gyapotkérdés miatt nyugtalanokodó kedélyeket azon jelentéssel iparkodék lecsillapítani, hogy a' kormány négy gőzöst adand rendelkezésére, melyekkel a' tengerpartot csempészek ellen védelmezze, 's azonban szándéka magának a' főkapitánynak a' Franciaország ellenében határokat elégséges haderővel megszállani, a' vámvédleti örök gyámolításul fölviigazati szolgálatokban. Pavia tábornok nem maradt sokáig Barcelonában utóda megérkezése után; ugyanazon gőzössön, melyen ez Barcelonába jött, utazott ő el Valenciába, miután még egy nyilatkozatványban a' parancsai alatt volt sergektől elbűszött. — A' bandák ügye most így áll: Boquica, a' legjelentékes főnök, Ribasban akarja magát föntartani, mely is magas, meszsire nyuló hegységtől környezett völgy, honnan a' főnök két, meglehetősen jószágú országot által folytonos, biztos közlekedést táplálhat egyrésztől a' spanyol Cerdanával a' del pai, másrésztől a' francia Cerdagne-nal a' fenestrellasi magason által. E' helyzetben tehát két fontos kules birtokosa 's tetemes segély forrásokról rendelkezhetik. Sept. 12kén Ribasban a' Barcelonából Puicerdába ment futárt tartóztatta fen 's keresztül nézte a' sergekhez 's vámvédleti őrséghez intézett kormányiratokat, aztán visszazárad a' futárnak azokat. A' magánleveleket szinte átnézte 's még írásbeli bizonyítványt is adott a' futárnak, hogy ő, Boquica törte fel azokat; sőt megüzentette a' puicerdai kormányzóknak, hogy Ribasban tartózkodik 's várja őt. Midőn a' futár távozása előtt kérdené: vajjon jövőre keresztül bocsátják e' őt, Boquica igennel válaszolt 's hozzátevé, mikép semmi baj nem fogja érni. Egyébiránt Boquica, kinek csapata mintegy 300 főnyi, valamennyi helységében a' spanyol Cerdanának adót szed 's azon egyed, ki legmunkásabban foglalkodik segélyforrás szerzéssel a' forradalom ápolására. Nyitva tart magának valamennyi utat, melyek a' francia birtokba vezetnek, onnan a' pregondi magastól egészen a' mayansig. Concha tábornok első gondja 's földadata lesz hihetőleg, őt e' fontos 's merész állásából kiszorítani. — Felső Cataloniában a' bandák jelenleg 4 — 500 főre terjednek. Villelaé 's Tristany unokái ott a' főhatalom. Miután saját eszközeikre szorították, ennélfogvást a' földnépre nézve szerfölött nyomasztók. A' lakosok többet kénytelenek a' bandáknak fizetni, mint mennyit a' kormánynak fizettek, 's e' miatt kevésbbé hajlanak a' forradalomhoz, mint eleinte. Ha a' bandák itt pénzt kapnának, nagy zavarba hoznák a' kormányt. — Hallomás szerint újabb összezsapások történtek Banolos környékén a' királynői sergek 's bandák közt. Az összeütközés eredménye még nem tudatik. Ebro partjain a' cartisták nyugalommal helyezték el magokat. Tökéletesen rendezettek ugyan, de mégis csak egy oly gyöngye sergeknek, mint Pavia tábornoké volt, képesek ellenszegülni. Kétes dolog, vajjon Concha tábornok ellenében fenttarthatják e' magukat. — A' bandák növekvő vakmerőségének nyilvános bizonyossága a' következő eset: egy bizonyos főnök, kinek neve először fordul elő, Posas mintegy 80 emberrel Cardedeu városkába nyomul 's a' hatóságot a' királyi adó harmada kiadására kényszeríti. Cardedeu nagyon közel fekszik Barcelonához a' Vich és Geronába vezető nagy országúton. — Most már Maestrásgóban, mely eddigelő jóformán nyugalmas volt, 's Alava és Biscaya baszk tartományokban is bandák mutatkoznak.

A' tartományokban zendülésektől tartottak, 's a' moderadók és progressisták egymást vádolák királynó elleni összeesküvés miatt. A' moderado lapok folyvást keserűen fakadnak ki Anglia 's az angol követ ellen. Gonzales Bravo hallomás szerint Pamplonába érkezett. A' királynőhöz szakadatlanul hála-föliratok intézettek a' közbocsánatért 's Esparterot illető végzeményért.

Sept. 20ai madridi lapok a' királygyilkos merény miatt bevádoltta a' Riva ügyvéd szerfölött hosszas védelmét közlik, mely annak tökéletes ártatlanságát iparkodék bizonyítani. Sept. 13kán ismét két montemolin-párti főnököt fogtak el, 's löttek agyon. Ujra miniszterváltásról szóló hírek

keringnek, ez uttal egyáltalában mérsékelt szellemű kabinet Arazolas elnöksége alatt fogna kormányra jutni.

ANGLIA. Az udvar skóciai utazásából sept. 14-ére váratték Londonba vissza. Az elindulás William erősségtől történt, igen hideg és esős időjárásnál, tengeren egész Fleetwoodig, innen pedig vasuton. Valamennyi megállási ponton a loyális kandság, szokás szerint tömegekben idézett nézőket elő.

Wellington herceg házassági összeköttetése Burdet Coutts kisasszonnyal, az Observer szerint, rövid időn történnik meg, miután a menyaszszony nagylelkűségéből származott néhány nehézség végre elhárított. Ő ugyanis azt kívánta, hogy vagyona nagyobb része Wellington hercegi című örökösire szálljon, a' völégény ellenben kívánta, hogy az öröklés egyenes utódait illesse. E' szerint meg van állapítva, hogy azon esetre, ha Douro marquis magtalanul halna meg s lord Wellesley Károly utódsága is kimulnák, a' gazdag örökség máshova fordítassék, t. i. valamely a' nagy vezér dicsőségévé közel öszszefüggő czéla, hadnövelde, siremlékre 'sat.

FRANCIAORSZÁG. Soult marsal következő iratban tudatá leléptét a' királlyal: Soultberg (Tarn megye) sept. 15. „Sire! Én hazám szolgálatába 63 év előtt álltam, midőn az ő uralkodás, nemzeti forradalmunk kezdete előtt, még fenállt vala. Mint a' republica katonája s tiszte Napoleonnak szakadatlanul részt vettem a' nagy harcban Franciaország függetlensége, szabadsága s dicsőségeért, s azok közt voltam, kik azt legutolsó napig gyámolták. Felsőged azon kegyelmes véleményben volt, hogy szolgálatom az új, nem kevésbbé hazafui küzdelemnek is hasznos fogna lenni, melyre isten és Franciaország hívák önt alkotmányos rendünk szilárd megállapítására s én hálát adok ezért felsőgednek. Élttem dicsőségének tartom, hogy nevem mindazon harcziás s békes munkálatok közt foglal helyet, melyek nagy ügyünk diadalát biztosíták. Felsőged bizalma engem azon utolsó szolgálatokban is, melyeket tenni iparkodtam, gyámoltott. Ragaszkodásom felsőged s Franciaország iránt még folyvást erős mint egykoron, de érzem, hogy eröm nem egyenlő hozzá. Engedje meg felsőged, hogy most már, fáradalmas pályám végéhez érve, hátralevő erőmet a' nyugalom s emlékezetnek szenteljem. Én Sire önnek legutolsó éveim munkásságát szentelém, adjon ön most nyugalomidőt nekem s engedje meg, hogy elbocsátási kérelmem a' kegyelmesen rám ruházott minisztertanácsi elnökségről trónja számolyára letehessem. Én e' nyugalmat azon közbátorság közepett élvezendém, melyet felsőged bölcsesége Franciaországnak s mindazoknak, kik azt szolgálták s hódolva szeretik, biztosita. Hálaérzetem felsőged kegyelméért, kívánságim ön s fens. családja jóllétéért engem végső napjaim e' nyugalomban kísérendnek s nem szünetendek meg egyformák lenni azon változhatlan ragaszkodással s mély hódolattal, mellyel szerencsés vagyok maradhatni, Sire, önnek legalázatos b' engedelmesh szolgálja Soult marsal.“

A' National egyik délausztráliai hirlap homályos czélzásából következteti, hogy Anglia Ujguineát, a' világ egyik legnagyobb szigetét tényleg elfoglalta legyen, Bramble' korvett által.—Abdelkaderről folyvást ellenkező hírek érkeznek. Legujabban hallik, hogy sergével győzelmesen előrenyomulva, Fez marocconi másod fővárost foglalta el s ez trónját ottan ültette legyen föl. Ez tökéletesen ellenkezik amaz előbbi állítással, hogy Abdelkader legyőzette s megsebesítve hegyek közé menekülni kényszerült.

OLASZORSZÁG. Szciziliából sept. 15-keig érkeztek tudósítások. Palermo s Messinában folyvást szigorú elővigyázati rendszabályok állottak fen, azonban új forradalmi kísérlet egyik városban sem fordult elő, valamint kivégeztések sem. Ellenben Reggioiban több zendülési főnök törvénytörési ítélet nyomán agyonlővetett. — Róma s Turinből ismételve egyezkedési ajánlatokról szóló hírek érkeztek a' ferrarai ügyet illetőleg: az ausztriai sereg a' főlegvárban s két városi laktanyában fogának állomásozni, czirkáló ördöket azonban csak azon utakon tartani, melyek egyenesen a' főlegvár s ama laktanyák közt fekszenek. Ausztria e' részbeni jóváhagyása még nem tudaték. — A' caninói herceg sept. 20-án este érkezett Rómába.

Velence sept. 17. A' caninói herceg beszédéből a' gyülekezet naplója igen csekély kivonatot közöl. A' hg fájlalá a' romaiak távollétét, kik noha meghivatva, még sem jelentek meg. Kötőnyomatékkal emelék ki a' tudós gyülekezet nemzeti jelentőségét. Valamennyi olasz fejedelem, a' pápával legelőkelőbb részt vesznek az olasz tudós világ erevényiben; ő szentsége a' pápa—minek állítására szóló föl van hatalmaztatva,—örömmel fogadandja 1849ben a' gyülekezetet Róma vagy Bolognában. Mai földirati s országtani szakosztályi ülésben Ritter (egy német tudós) francia nyelven tartott előadást a' középfrikai Wedai ország s annak emlékei fölött, melyek fölfedezését egy sheh Mohammed magának tulajdonítja. Ezen szakosztály 2—300 tagot foglal magában s ezek közt épen Prunner tanár is épen jelen volt, ki Velenczén keresztül Cairoba utazik vissza. Ritter után Prunner nyilványítá, mikép a' sheh igen valószínűleg Mohammed Tunisi lesz, kit ő nagyon jól ismer, ki utazását leírta, mellyet tanítványai egyike, Pezron francziára fordított. Prunner igyekeznék fog a' dolog valójára jutni s Cairóból a' sheh és gyantólagos fölfedezéséről terjedelmes jelentést küldend be. Ezen egész tárgyalás nagyon érdekes s tanulságos volt. Prunner és Miniscalchi gróf Veronából, egyike a' szakosztály elnökeinek, ki Afrika és Szýria nagy részét beutazta, hosszasab időig arab nyelven társalognak, mi természetesen nagy figyelmet gerjeszt. Az ülés egyébiránt nagyon zajos volt s elannyira ment a' dolog, hogy egyike az elnököknek, egy heves piemonti, Nardi tanárt papot Paduából fegyveres hatalommal vitette ki. Napokban a' nankingi érsek gróf Bezy, ki tizennégy évig élt Chinában, várattik ide. Neumann tanár aztán előadást tartand a' sok beszédre okot szolgáltatott singanui fölirat fölött, mellyet ő Semedo jezuita jámbor csaiásának hisz; nagyon kíváncsiak itt mindnyájan: mit fog erre az érsek mondani. Az olasz tudós gyülekezetek általánosb nemzeti jellemet viselnek, mint a' német tudós társaságok; Olaszországban minden részt vesz a' vitásokban, emberek kik a' dolgot értik s kik keveset vagy semmit sem értenek belőle. Láthatni fiatal, részint igen szép nőket, kik legnagyobb figyelemmel kísérik a' tárgyalásokat s ülések végén barátságos szavakat intéznek a' szerencsés szónokokhoz. Hihetőleg nálunk is szokásba jövend ez, s aztán mindjárt nagyobb kedvvel látnának a' tudományokhoz. Vajjon nem volna e' jó ezt megkísérteni s hölgyeket bocsátani tudós gyüleéseinkbe?

Calabriában növekszik a' zendülés s egy nagy ütközet, mellynek kimenetele felől még semmi bizonyost nem tudni, ugy látszik a' lázásoknak nem hogy elfőlénkíté, sőt ennek következtében számuk még inkább szaporodott. a' luccai fejedelem Modenában a' ment s kormányzóságot hagyott maga után Luccában, Genuában egy igen alázatos szerkezetű folyamodványt kezdték alá-

írni sajtószabadság-nyerés végett, de a' piemonti kormány három fiatal embert, kik a' legujabb demonstrációkban élénk részt vönek, Turinba hivata maga elé igazolásul, mellytette a' kormánynak azonban mozgalomra szolgáltatata okot. — A' reggioi zendülők, kik hegyek közé futamodva, ott a' fiatalokat magokhoz vonták vagy kényszerítették, végre a' vidékre törve Gerace város, mellyben semmi katonai őrség nem létezik, fenyegeték. A' gerceai főfelügyelő s polgárőrségi hadnagy, mihelyt meghallották, hogy Bianco közel helységben a' lázadás már kitört, oda mentek, de elfogatván következő éjjel elszöktek s Geraceba visszaterve. II. Ferdinándot életék s a' városi lakosságot védelemre szólították fel. Ezek tehát tüstint föl is fegyverkeztek, több osztályban elhelyezkedtek s a' kir. zászlót üték föl mindenütt. Megszabadíttatásukra Nunziante tábornok s iete Statella marsall s a' Reggio melletti harmadik hadosztály, kiknek több zászlóalj s hét hegyi álgyúlla rendelkezésükre. A' fölkelők száma állítólag 6 ezerre szaporodott már.

OROSZORSZÁG. Az epemirigy terjedés következtében a' tervezett hadgyakorlások, valamint az ezredektől legénység elbocsátások elmaradtak. Mindazáltal hogy a' bel ipar s kereskedés folyama ne gátoltassék meg, a' czár megparancsolá a' szárazföldi s vízi szállításoknak, hol epemirigyek vitetnek, szabad keresztül bocsátatását mindenütt visszatértőkben. Az epemirigy dühöngés alatt tul és inneni Kaukázban 1846ki oct. 16ka óta egész 1847ki június 14keig általán véve 17,055 egvedet szállt meg e' kórság, kik közül 6318 meghaltak. Használtak különféle gyógymódot: testdörzsölést jéggel, még ették is a' jeget, itták a' hideg vizet Priesznitz elve s modora szerint, mellyek az epemirigy első szakában igen üdvöseknek mutatkoztak. Később posztó s más ingerlő kelmékek is dörzsölték a' testeket, valamint meleg fürdőket is használtak. Hashajtó, öszszetéve különféle házi eszközökből: gabnapályinka, salétrom bors, gyánta, bóbalmak, hуганыsó, faolaj s mentából a' köznépnl nagyon sikeres volt, legsikeresh azonban a' kőbalzam. Julius közepé táján a' betegség Asztrakában jelent meg s jul. 25ke körül legnagyobb mértékben dühöngött ott, az egész városban elterjedt s legborzasztóbban az alantfekvő nyirkos helyeken pusztított. Kórházakba is hatván, itt oly betegetek szállott meg, kik egészen ellenkező kórházban szenvedtek. A' férfi nemet ötször erősebben ragadta meg mint a' nőit, teljes korukat inkább mint a' fiatalságot, a' moszkákat inkább mint a' mohamedánok vagy kalmukokat. E' jelenség onnan magyarázható, mivel a' mohamedánok igen tisztán élnek, jobban s melegebben ruházkodnak mint az oroszok, evés és ivásban igen mérsékesek; a' kalmukok közt pedig azért kisebb mértékben mivel mint vándor nép a' sivatagokat járva folyvást szabadban élnek. Jul. 31kén Asztrakában 137 ember halt meg epemirigyben. Most azonban (sept. 11kén) már enyhülni kezd a' pusztító kór.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly Pera nevű külvárosában sept. 13kán tűz ütén ki, mintegy 200 ház lón lángok martalékkává. Az öszszes kár 20 millió piasterre becsültetik. Azóta ismét több égés fordult elő. Az albán főnököt Dzsulekát ki kevéssel ezelőtt fényes győzelmekeket aratott a' török sereg fölött, Ismail pasa egészen tönkre verte s 5 ezer főnyi csapatát szeltyelozlatta. Egy Trapezuntból Konstantinápolyba érkezett angol gőzösen két epemirigyos haláleset fordult elő.

Dunavizálás: Budán, oct. 6án 10' 5" 0" az 0 fölött.

80ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Gőzösök járása 1847dik october hónapban:

Pestről Bécsbe, Pozsonyba és Győrbe mindennap reggeli 6 órakor. A' t. cz. Győrbe utazók Gönyőbül oda külön gőzös által szállítatnak. **Zimonyba**, mindennap, keddet kivéve, és pedig: hétfőn és pénteken lefelé Tittelnek, fölfelé Eszéknek; csütörtökön és szombaton lefelé Eszéknek, fölfelé Tittelnek. **Drenkovára** szerdán és vasárnap. **Elindulási idő: reggeli 6 óra.** **Öszszeköttetési napok Konstantinápolylyal- és Odeszszával:** Vasárnap, october 3, 10, 17, 24 és 31én az oláh részen Konstantinápolylyal. Vasárnap, october 3, 17 és 31kén a' török részen Konstantinápolylyal. Vasárnap, october 10 és 24én az oláh részen Odeszszával. A' t. cz. utazók igen kéretnek, hogy utimálhajókat indulási nap előtt legfeljebb esti 8 óráig méltóztassanak a' hivatalban feladni, mivel a' gőzös elindulása előtt reggel feladottak csak a' legközelebb gőzössel küldethetnek el; a' máhálnak épen indulása előtt egyenesen hajóra szállítása pedig nem engedtethek meg. — Pesten, october 1jén 1847. **Gőzhajósági hivatal. 1—4**

Hegyaljai szálló-kiállítás.

Főméltóságú regécezi Brezenheim Ferdinánd ö hercegsége Zemplénmegyébe kebelezett sáros-pataki várában, f. 1847ik évi october 26án a' hegyaiján termő szállófajokból kiállítás fog rendeztetni — mellyre minden szálló kedvelő ezennel hivatalos

Hirdetvény.

A' nmlgu magy. kir. udv. kincstár kegyes rendeleténél fogva az eltörölt ö becei kir. száhhivatalhoz tartozó mintegy 13,2613% □ öből álló földek az azokon levő épületekkel, vánok azon hozzátétellel hivatalosak, hogy magy. mellyekben a' raktáron, zsidelynuhelyen és deszkakamrán kívül többféle lakások és istállók foglaltatnak, valamint az ezekhez szükséges eszközök s más egyéb szerek is folyó évi november 1től 1840. Decemb. utóljaig a' körynyüállásokhoz képest vagy egészben, vagy rész-

szekint bérbé adatni fognak — Az e' végett f. eszt. oct. hó 11. (tizennyedikén) az ö-becei kir. kincstári tisztartói hivatalnál tartandó árverésre, mellynél szóbeli ígéreteken kívül írásbeli ajánlatok is benyujtathatnak, a' bérleni kívánók azon hozzátétellel hivatalosak, hogy magy. gokat 32 pftnyi bánatpénzzel lássák el, az árverési föltételek előre is vagy ezen kir. igazgatósággnál, vagy az ö-becei kir. kincstári hivatalnál megtekinthetők levén. A' bácsi kir. kincstári igazgatóság által, Zomboron augustus hó 31kén 1847. 3—3

A' tiszavölgyi társulat hevesi osztályrészéről felhivatnak mindazok, kik a' hevesi vízszervezetben árteröket belajstromozták — miután kötelezvényök határideje f. eszt. october. 1sőjével lejárt — kötelezvényöknek folyó october 17kékig bezárólag N. Kürün (közelebb helyeken ugyan, hová a' körlevelek eljuthattak octob. 5ik s 6ikán Szalókon, — 10kén N. Kürün) a' társulati pénztárnoknál beváltására. L. ip es e y Gedeon igazgató által.